

A CSIKSOMLYÓI RÓM. KATH.
TANITÓKÉPZŐ INTÉZETNEK
ÉS GYAKORLÓ-ISKOLÁJÁNAK

ÉRTESITŐJE

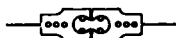
AZ 1907—1908-IK TANÉVRŐL

□ □ □ SZERKESZTETTE □ □ □
KARÁCSONY JÓZSEF
□ □ □ □ IGAZGATÓ □ □ □ □

A CSIKSOMLYÓI RÓM. KATH.
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZETNEK
ÉS GYAKORLÓ-ISKOLÁJÁNAK
ÉRTESÍTŐJE
AZ 1907—1908. TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE
KARÁCSONY JÓZSEF,
IGAZGATÓ.

NYOMATOTT CSIKSZEREDÁBAN
SZVOBODA JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

TARTALOM.

	Lapszám
1. Félszegségek a házi nevelésben. Irta Karácsony J. igazgató	3
2. Igazgatói jelentés	15
3. Az intézet állapota	15
4. A tanári testület munkaköre	16
5. Adatok az év történetéhez	17
6. Vallási és erkölcsi élet	18
7. Internátus, fegyelem, egészségügy	21
8. Segélyek, jutalmak és az intézet költségvetése	21—22
9. Oktatás. Végzett tananyag	22
10. Az intézeti kert, gazdasági oktatás, méhészet	26
11. A használatban levő tankönyvek jegyzéke	29
12. Ifjúsági önképzőkör	32
13. A könyvtár gyarapodása	36
14. Órarend	36
15. Gyakorlóiskola	37
16. Érdemsorozat	39
17. Tanképesítés	43
18. Statisztika	49
19. Szükséges tudnivalók	49

Félszegségek a házi nevelésben.

Irta: **Karácsony József**, igazgató.

Némely ember szereplési viselkedéséből minden tudományos tételhez, minden kérdéshez hozzászól. Vérmesen vitatkozik, torzvéleményéből nem enged; se tényeket, se sarkigazságokat, se tapasztalati, se észokokat el nem fogad. Csapongó, felfuvalkodott képzelgésében azt tartja magáról, hogy a világ csak érette teremtetett, az ő elméje minden tudománynak a gócpontja. Csak annyit ismer el, hogy másnak is joga van beszélni, de beszédnek, bölcseségnek az övé a beszéd és bölcsesség.

A közbeszéd, az eszmecsere tárgya legtöbbször a hit-tudomány, a bölcselet és ezen kettőnek édes gyermeke a neveléstudomány körül forog. Alig van ember, aki bevallaná, hogy ezekhez nem ért. Pedig könnyebb érteni minden egyéhez, mint ezekhez. Mert ezeknek ismerete szakszerű, tudományos, módszeres, sok évi, mondjuk: kétévtizedes munkát, kutatást tételez fel; s mégis némelyek úgy beszélnek, úgy vitatkoznak a legmélyebb szakkérdések felett, mintha elméjükben hordoznák Aristoteles és Kant bölcseletét, Szent Tamás iskolásbölcseleti hittudományát és Spencer Herbert fejlődés-filozófiáját. Pedig egyhez sem értenek és nem is érhetnek. Legkevésbé értenek a neveléshez s mégsem akarnak mástól tanulni, más tanácsa után indulni; főképpen a házi nevelésben követik el a legtöbb hibát.

A szülőkről — legyenek ezek műveltek vagy közönséges, egyszerű falusi emberek — a házi nevelésre vonatkozólag el lehet mondani: ahány fő, annyi vélemény. S így az eredmény is annyiféle: majdnem mindig félszeg annak ellenére is, hogy a nevelésben mindenki tudósna, tévedhetlennek tartja magát.

A neveléshez mindenkinek értenie kellene, akit Isten atyává vagy anyává engedett lenni; ezek természeti feloldhatatlan kapcsok alapján, a többiek állásbeli, hivatásbeli vagy emberbaráti kötelező törvények ereje alatt kötelesek magukban összpontosítani azon ismereteket, melyek földi és égi feladatunkat, célunkat megmutatják és képesek kijelölni az eszközöket, melyek célunkhoz vezetnek; kötelesek magukban az erkölcsi törvények és erények gyakorlása által megtanteriorithatlan erkölcsi jóakaratot létrehozni, hogy mindkettőből adhassanak a nevelendő gyermek lelkébe örök kincseket, keresztény szellemet.

Nevelni csak az a szülő képes, aki elfogadja az egyház által a világon hirdetett igazságokat, melyek röviden a kátékizmusban fel vannak sorolva; aki tudja és törekszik maga is betartani az ugyanott leírt erkölcsi törvényeket és erényeket s aki a szentségeket, mint az üdvösség eszközeit, használja. Aki ezellen vét, az hivatott nevelő szülő nem lehet; s ki sokat vét ezellen nevelésében, az annál kevésbbé lehet nevelő szülő vagy szülőhelyettes.

Aki nem részesíti gyermekét gondos házi nevelésben, az elmondhatja magáról Oktávián Augusztus keserű szavait: »Miért nem maradtam nő nélkül, vagy miért született gyermekem?«¹⁾ Az állat felneveli, gondoskodik szülötteiről, nincsen esze, nem képes gondolkozni, ítélni, az erkölcsről, törvényről, erényről a legkezdetlegesebb fokban sincs még halovány sejtelme sincs; az Isten által beléteremtett vakösztrőn, természeti kényszererő hajtja megbámulandó szülői tevékenységre: megvédeni életveszélyes harcokban is szülőtjét, táplálékát megkeresni, fiait táplálni és gondosan felnevelni. Az embert ezen kötelességeinek öntudatos teljesítésére a természeti törvény mellett kinyilatkoztatott isteni törvény hívja fel; képes belátni eszével ennek a törvénynek erkölcsi hasznát és képes belátni azt is, hogy e törvénynek meg nem felelvén, célját soha el nem éri.

Igy gondolkoztak még a pogány nemzetek is. Így jártak el házi nevelésükben. Ezt bizonyítja Mark Aurél római császár szavai, melyeket halálos ágyán gyermeke érdekében barátaihoz intézett: »Fiamot ajánlom nektek, neveléséről

¹⁾ Varga M. „Házi nevelés“. II. 12. l.

gondoskodjatok. Alig lépett ki még a gyermekkorból; az ifjuság első kitöréseiben mint a vihartól hányatott tengeren kormányosra van neki szüksége, hogy a tapasztalás hiánya miatt el ne tévedjen, szírtékbe ne ütközzék».

Az összes ókori írók, tudósok tanuságot tesznek, hogy minden népnél a házi nevelésre és ebben sok erénynek a gyakorlatára főgondot fordítottak úgyannyira, hogy, ha akár-hány keresztény szülővel összehasonlíthatók a pogány szülők házi nevelését, a keresztény szülőnek el kellene pirulnia.

A házi nevelésben ritkán hanyagolják el a gyermeket testi szempontból. Ha ferdeségek fordulnak elő, ezek is inkább tulzásoknak nevezhetők. A táplálásnál megtörténik, hogy igen sokat adnak a gyermeknek s emiatt megbetegszik; vagy rossz és káros ételt vagy italt adnak neki. Például szeszt. Kenyeret mártanak a pálinkába. Ez csupa megmérgezés a gyenge szervezetnek. A gyermek beteges lesz és sokat sír. Kemény, jól el nem készített étellel tömik tele. Megrágott falatokat raknak be szájába, ami szintén veszedelmes, mert a felnőtt ember nyálkájában betegségi csírák lappanghatnak, melyeknek az erős szervezet ellenállhat, de a gyermek szervezete nem bírván ily ellenálló képességgel, rögtön elkapja a betegséget. Ferdeség az is, ha a gyermek rendetlen időben kapja táplálékát.

A testi nevelésben többé-kevésbbé az egyszerű szülők is természetes eszköz és érzékük után megtalálják a kellő utat, azért ezzel részletesen nem foglalkozom itt. A lelki nevelés az a tér, hol kimondhatatlan nagyszámú ferdeségek fordulnak elő úgy a művelt szülőknél, mint a közönségeseknél.

Azért a lelki nevelés ferdeségei közül sorolok fel néhányat és mutatom meg az eszközöket, melyekkel ezeket a szülők megszüntethetik.

A ferdeségek, a hibák nem születnek a gyermekkel. Ezek a neveléssel lopóznak be a gyermek testébe és lelkébe. Megvan a hajlandóság a gyermekben a hibákra és mihelyt a hibával járó képzelt vagy valódi érzéki haszon kecsegtetőleg, eltántorítólag megcsillan a gyermek képzelődésében, egymásután követi el a haszonnal járó ferdeségeket. Ha a szülő mindezt őrszemekkel kíséri és okos nevelői eszközzel

útjában áll, a hajlandóság kielégítést nem nyervén, a megfelelő hiba létre nem jöhet és így szokássá sem válhatik. Lássunk csak egy-két példát!

Az engedelmisség a gyermek egyik legszebb erényei közé tartozik. Boldog az a szülő, ki gyermekét erre az erényre képes ránevelni. A gyermek tehetetlen, erőtlen; életszükségletei mind a szülőkre utalják. Önként következik a dolog ezen természetes rendjéből, hogy náluk talál oltalmat, nekik engedelmeskedik, hogy ezáltal szeretetöket, gondosságukat még jobban biztosítsa. A gyermekben megvan kezdetben az ösztön, később az értelmén alapuló számítás, belátás, ítélet, következtetés, hogy ha engedetlenség által a szülők elégedetlenségét kiérdemli, az előbbi szeretet és gondoskodás oly meleg fokára nem számíthat. Azért a gyermek, ha csak megelőző kifejlett engedetlenségre valló hajlamai nem vesznek erőt rajta, az engedelmisség helyes útján jár.

De ha a szülők az engedetlenség, a dac mellett is éppen úgy járnak a gyermek kedvébe, éppen úgy körülveszik a kedveskedés az aprólékos gondoskodás ezerféle cselekményeivel, mint mikor engedelmisségével ezeket valóban kiérdemelte, akkor a gyermek egészen megerősödve naiv logikájában, a dac felé, az engedetlenség felé hajlik; hisz ugyanazt élvezzi a dac mellett is, amit az engedelmisség mellett.

Ebben a tekintetben hibázzák el a nevelést a szülők és cseppentik a gyermekbe a haláláig működő mérget. Mert az akarat kapja meg a csorbát az élet kezdő éveiben, melyet onnan a legnagyobb nevelői műtéttel sem lesz képes kiirtani senki könnyűséggel.

A dacot, az azértsemet az akaratrendszerből, ha az egyszer jól belevéste magát oda, még vaskezekkel sem lehet megtörni.

A svéd királya, XII. Károly gyermekkorában önféjű, dacos, engedetlen volt. Ha nevelője azt állította valamiről, hogy kék, ő azt mondá rá, hogy fekete. Az ajtókilincset nem érvén fel kezével, fejével rontott neki az ajtónak és azt addig dőngette, míg feje vérbe borult és ő lerogyott. (Varga u. o. 476. l.)

Ugyanezen író beszéli, hogy II. József oly keményfejű volt, hogy, ha megköttette magát, nem evett; és ha megkínálták, dacosan odakiáltott: »Nem kell«.

A keményfejűség, a dac, az önfejűség s ezeknek minden változata és fokozata gyermekkorban észrevétel nélkül bújnak bele az akaratba. 1—3 éves korban megnyilvánulnak. Tíz-husz gyermeki önfejűséget nevetve elnéznek a szülők, azt mondják: még nem tudja mit tesz, még nem jött meg az esze. S mikor az esze megjő a gyermeknek ezek az elnézett hibák, ferdeségek már a gyermek természetévé váltak, már megrögzött ferdeségek, a szenvedélynek felcsapó lángjai. Kezdetben kell ezeket a hibákat megorvosolni a 2—3—10 éves korban a fegyelem eszközeivel, miről egy kötetet kellene írni, de ehelyett csak azt tanácsolom a szülőknek, hogy a mit a gyermek daczból tesz, kíván, vagy követel, azt ne adják meg, mellőzzék az erre vonatkozó összes érzelmi megnyilatkozásokat.

Sokszor mondja a gyermek daczból, hogy neki az étel nem kell, ő nem éhes. Erre egyetlen nevelői orvosság: többé nem kínálni, nem törődni vele. Majd belátja önfejűségét és dacosságát, belátja viselkedésének kárát és akkor kínálás nélkül a maga idejében elfogadja az ételt. Ezt kell következetesen tenni, ettől se hangulat, se kedv el ne térítse a szülőket. Daczból földhöz vágja magát, a földön hömpölyög, sikolt, jajgat. Számba sem kell venni. Rá kell bízni, keljen fel. Ha látja, nem büszgölködünk ferdeségei támogatásában, megresteli magát s jövőben azért sem teszi, mert most számitásában felsült.

Mérgében néma, szótlan lesz. Egyetlen szóra sem kell akkor méltatni. Ez az egyetlen orvosság. Becézgetés, kérlelgetés büszkeséget önt belé s annál inkább megcsöknyösíti őt hibájában.

Felesel, szembeáll, sőt szülőihez hozzáüt a gyermek. Ezen ferdeségeknek háttére a multnak elhibázott nevelése. Kezdetben ezen hibák csak csirájukban jelentkeztek, akkor a szülők elnézték, sőt tréfás megjegyzéseikkel, helyeslő arc-kifejezéssel, nyílt biztatással segítették elé ezen veszélyes hajlam kifejlődését. Most a szülők arra ébrednek, hogy gyermekükben oly erkölcsi vadhajítás gyökerezik, mely szégyene szülőinek és megdöbbenő tünete a gyermek romlásának.

Nyomban hozzá kell látni ezen hiba kiirtásához tettének rosszasásával, felvilágosítással, megszegyenítéssel sőt ha

ezek sikertelenek volnának és a baj gyakran ismétlődik, megfélemlítő fegyelmezással is. Mert ha ilyen kihívó esetekben és a nevelésre döntő időszakokban is elvakult szeretetből tovább engedi nőni a nyílt rosszat a gyermekben a szülő, akkor tulajdonképpen rosszul szeretvén gyermekét, gyűlöli őt, mert megengedi nemcsak, hanem elősegíti, hogy benne olyan hibák, ferdeségek, rossz hajlamok, romlott szenvedélyek hatalmasodjanak el, melyek ifjú és férfi korában megrendítik jövődjének minden erényét, megörlik erkölcsi és társadalmi leendő nagyságának összes reményeit, megvesztegetik földi és égi boldogságának a szívében egykor megszületett és nemesen égő vágyait.

Korunkban is számtalan esetre emlékezhetünk vissza és még több eset van feljegyezve, hogy börtönökben, halálos ítéletek végrehajtásánál zokogva tört ki lelkéből az elítéltnék ezen megfogyasztó végszó: anyámnak, apámnak köszönhettem, hogy ily gyalázatos halállal kell meghalnom. Nem szabad azt mondanunk, hogy egy ilyen keserű hang jogtalan. A szülők engedték, hogy a gyermekben a legaljasabb szenvedélyek tanyát üssenek, ők elnézték, sőt megerősítették ezeket.

A gyermek káromkodik, lop, hazudik. Milyen a szülők magatartása ezen hibákkal szemben a legkisebb korban? Kitől tanulja a gyermek a legelső káromkodást, lopást, hazugságot majdnem mindig?

Nemcsak az egyszerű falusi ember, de még a műveltebbek is abban a tudatlanságban, abban a sajnálatos hitben élnek, hogy az egy-két éves gyermek előtt akármit lehet csinálni, akármit lehet beszélni, mert a gyermek ezt még nem érti. A dolog nem így van. Az egy éves gyermek figyel az ajakmozdulatra, a hangra, sőt a hangban megnyilatkozó érzelmet is megérzi. A beszéd erkölcsi tartalmát még nem fogja fel, de felfogja és utánozza a beszéd, a szó, a hang, az arcvonás természeti benyomását. Utánozza, utána mondja sok hallás után, néha egy-két hallás után is a hangot, a szót stb. És így szerve megügyesedvén a kiejtésben, megszokja ugyanazt többször is kimondani s mikor a különben is hibás értelmi ítélete kifejlődik, már egy rettenetes gépies bűnön nyargal a szája s öntudatlanul is káromkodik kezdet-

ben az apai és anyai rossz példa után. Így, e módon terjedtek el a nép között az undorító káromlások. Mert a gyermekek mindenütt ilyen rossz nevelésben nőnek fel.

Megölni a gyermeket testileg se születéskor, se egy, se két éves korában, se később se sohasem szabad. Ezt a törvényt ismeri minden, még műveletlen szülő is. Ezellen tiltakozik a természet szava is. Éppen ehhez hasonlóan, sőt még inkább nem szabad a gyermek lelkét a rossz neveléssel se egy, se két éves korában, se később soha megölni azáltal, hogy a szülőtől vagy bárkitől káromkodást halljon, hazugságot tanuljon, lopást lásson.

Ha a gyermek káromkodást nem hall, bizonyos, hogy nem káromkodik. Az a becstelen kifejezés, melyet a gyermek nem hallott, soha ajakán nem terem. Le lehet-e szoktatni? Ha kicsiny a gyermek, könnyen; ha felnőtt, ekkor is le lehet szoktatni, csak nagyobb nehézséggel. Ime a mód: arckifejezéssel, szóval rosszaljuk szavait. Felvilágosítjuk, hogy az rossz. Példákkal járunk elől. Ne halljon tőlünk káromló szavakat. Különítsük el a káromkodó társaktól. Ezek az eszközök használnak. Szükség szerint tovább kell mennie a szülőnek, ha ezek után se szokná le: intéssel, megszegyeztetéssel és legvégső esetben megfélemlítő büntetéssel kell leszoktatni. Van egy más alkalmasabb mód. Az igazi élő hiten alapuló vallásos és erkölcsi nevelés, melynek minden ténye a keresztény szeretetből sarjadzik ki.

Ugyanezt alkalmazzák a szülők a lopásról, a hazugságról való leszoktatásnál is.

Sajnálattal meg kell mosolyognunk azon naiv együgyűséget, miképpen tanítják a szülők gyermekeiket hazudni. Az apa megparancsolja gyermekének, hogy ne azt mondja anyjának, amit látott, hanem mást. És itt diktálja neki a hazugságot. Az anya is máskor, más ügyben hasonló cselekszik. Számtalan alakban tanítják be a hazugságra, mit mondjon, ha keresik, ha kérdezik, ha ő elkésik az iskolából, ha bűnön rajtakapják. Tehát nemcsak rossz példájukkal rontják össze a gyermek igazmondó első természetét, hanem nem ritkán kemény ráparancsolással, kényszerítéssel. Ilyen gyerekből csak romlott férfi lehet.

Itten csak a legelterjedtebb házi neveléstani ferdesé-

gekről szóltam. Hosszú lenne cikkem, ha kiterjeszkedném — ha csak röviden is — a gyéribben, de azért mégis több házi nevelésben előforduló ferdeségekre is: az ösztönök többféle nemének elfajulására, a vágyak, vonzalmak, hajlamok, szenvedélyek: önzés, fősvénység, tékozlás, harag, irigység, kevélység, gyermeki tisztátalanság, torkosság, bosszúállás rémképeire. Ezekre az előbbi eszközök szemmeltartásával minden szülőnek józan, természetes érzéke, szülői aggodalma és jóindulata kezébe adja az orvosszert: jóindulata sugalja a javító eszközöket és használásuk módját és idejét.

A házi nevelés ferdeségeit nemcsak számban, de bűnös sűlyukban is növelik a babonák, a balhiedelmek, kuruzslások, melyek nem csekély számban igázzák le népünk érzelmi és erkölcsi műveltségét s sajnos, hogy a babonák alól nem képesek magukat emáncipálni a művelt osztályhoz tartozó szülők sem, de legfőképpen az anyák. Csak néhány babonát említek, melynek fennmaradását a tudatlanság, a képzelődési titokzatosság biztosítja még, de egy okos alsóbb osztályú tanuló is képes kimutatni alaptalanságukat és káros hatásukat a testi és lelki tehetségek fejlesztésére.

1. Ha a kopók ásitóznak, a vadászok erről azt tartják, hogy jó vadászydő lesz. (Ez még nem veszélyes babona, inkább célzás az álmasságra, figyelmeztetés a szórakozottságra).

2. Ha sárkány, vagy kigyóalakú felhő vonul át az égen: akkor dőgvész, vagy háború fog pusztítani.

3. Mikor az égen tölcséralakú felhő mutatkozik, akkor azon a vidéken nagy zivatar lesz nem sokára.

4. Szilveszter estéjén vizet töltenek egy pohárba s rá tojást ütnek; reggel bizonyos alak mutatkozik, melyből a gyermek jövendő sorsát magyarázzák.

5. Ha valaki megijed, őnt öntetnek, hogy az illető ment legyen minden szívbajtól.

6. Ha valakinek az udvarán a kazalfá leomlik, a családból valamelyik tag meghal.

7. Éjjel a szépasszonyok megnyomnak egy-egy állatot, amennyiben reggel az állat nagyon meg van izzadva.

8. Ha a vadász cigánygyermekkel találkozik, jó szerencséje lesz.

9. Ha a tűzre a fának nagyobb végét teszik, aznap nem lesz szerencse.

10. Ha valaki éjjel a szemétdombra ül, látja a szellemeket.

11. Ha valakinek a haját levágják, azt nem szabad szét dobni, sem elégetni, mert halála után az illető utánajön.

12. Ha valaki sót sóval tör, azt tartják, hogy halálos vétket követ el.

13. Ha valaki újév napján főtt kukoricát eszik, nem fáj a feje.

14. Ha egy asztalnál 13-an ülnek, a 13-ik meghal.

15. Ha az akasztott ember kötelét magánál hordja valaki, a vásáraiban szerencsés.

16. Ha valaki Szentgyörgy napja előtt a földre fekszik, a szépasszonyok félrenyomják a száját.

17. Ha valakinek a házára éjjel a bagoly rászáll és ott kuvikol, valaki meghal a háznál.

18. Ha valakinek a kezét (ujját) gyertyafüst fogja meg, a családból valaki meghal.

19. Ha valaki régi patkószeget tesz a harisnya szijába, az szerencsés lesz és pattanások nem járnak.

20. Ha a tyuk kukorikol, valami szerencsétlenség lesz.

21. Ha a szikra a kályhából kipattan, vendég jön a házhoz.

22. Karácsony napján az ollót összekötik s újév napján oldják el, hogy a farkas a nyáját meg ne egye.

23. A kicsi borjus tehén tejét hat héten belül nem szabad eladni, mert a tehénben kevés tej lesz.

24. Újesztendő éjjelén az állatok beszélgetnek, persze oly módon, hogy az ember nem érti.

25. Ha valaki tavasszal, mikor hallja az első mennydörgést s a földön hengereg (fentereg), egész évben nem fáj a háta.

26. Ősszel csipkét (vadrózsa) tesznek a kapura, hogy az ördög ne járjon az életen (udvaron).

27. Mikor tavasszal először csapják a marhákat a csordába, láncot tesznek az istálló küszöbén keresztül, hogy a vad ne bántsa és ment legyen minden szerencsétlenségtől.

28. Tavasszal, mikor először mennek szántani, az eké-

ről a földet nem takarítják le, hanem haza viszik és elhintik az udvaron, hogy a béka ne járjon.

29. Ha valaki megy az uton s üres kártyával találkozik, vagy pedig béka megy előtte keresztül, szerencsétlen lesz az útja.

30. Virágvasárnapja előtt pimpót (barka) nem szabad a házba bevinni, mert azon esztendőben nem lesz csirke.

31. Mikor igen kicsiny gyermeket, vagy állatot látnak először, köpdősnek, mert különben megigézik és meghal.

32. Mikor a fiatal párok esküsznek, ha borus idő jár, nem lesz boldog életük; cívakodnak folyton.

33. Nagyszombaton, mikor megszólal először a harangszó, a gyümölcsfákat megrázzák, hogy azon évben sok termés legyen.

34. Napmente után nem szabad a szobát kisépreni, mert minden elvész.

35. Ha új esztendő napján először férfi jön a házhoz, azon évben sok szerencse lesz.

36. Szilveszter éjjelén »ezüst garast hánynak«. (Egy tálat megtöltnek félig vízzel és abba egy régi 20 fillérest dobznak, a hányadikra kiugrik a pénz a tálból, annyi esztendeig fog élni az illető.

37. Karácsony éjjelén a hamvat a kályhából külön kisedik és eltéve orvosságul használják.

38. Ha a feje fáj valakinek, köpködtesse meg háromszor keresztalakra a fejét és nem fog fájni.

39. Karácsony éjjelén egy kevés szalmát hintnek az ágy alá, hogy az Ur Jézus legyen kegyelmes és áldja meg. Másnap a szalmát a gyümölcsfákra kötözik, hogy bő termés legyen.

40. Aki a kemence lyukhoz fekszik, a szépasszonyok megnyomják.

41. Ha kicsi gyermek a szobaföldön mászkál, vendég jön a házhoz.

42. Ha valakinek az orra viszket, aznap boszúság éri s ha a jobb szeme viszket, sir; s ha a balszeme viszket, öröm éri.

43. Vizvetés: szemet oltanak egy vizes csuporban, ha a szén lemegy a csupor fenekére, akkor az illető beteg meg van ígézve; s ha iszik a vizből, meggyógyul.

44. A 7-es és 13-as szám szerencsétlen.
45. Pénteken valahová indulni nem jó.
46. Ha tele kártyát vagy vedret vívő emberrel találkozik valaki, szerencséje lesz; ha pedig üres a kártya vagy veder, akkor szerencsétlenség éri az illetőt.
47. Lidércek. T. i. a földben némely helyt holttest van, ennek zsirjából gáz fejlődik, amely a levegőben meggyűl és rövid ideig ég. Ezt a tűneményt tartják pénzkigyulásnak.
48. Boszorkányban és garabonciás-diákban való hit.
49. Ha fordított patkót illeszt be a küszöbbe valaki, meggazdagodik.
50. A tehén tejének megrontása és elvevése. Ugyanis azt tartják, hogy a boszorkányok vérré változtatják a tehén tejét s ha akarják el is veszik tőle.
51. Kártyavetés. Ezzel előre megtudnak valamely dolgot, előre megmondják az embernek bekövetkezendő sorsát.
52. Ha valaki vizet vívő öreg asszonnyal találkozik reggel, szerencsétlenségbe jut.
53. Pappal találkozni szerencsétlenség.
54. A kiimádkoztatás. T. i. ha valaki nagyon haragszik egy másikra s azt akarja, hogy ennek baja történjék, vagy hogy e világból kimuljon, oda megy a kalugerekhez s pénz ad nekik, hogy imádkozzanak evégből.
55. Szavakkal való gyógyítás. Ilyenekkel tüntetik el a szemhéjről az árpát, a keléseket, tályogot stb., learatják sarlóval.
56. Az álom teljesülésében való erős hit.
57. Az átok teljesülésében való erős hit. T. i. ha valaki egy másikat megátkoz, szentül meg van győződve, hogy azt az ördög elviszi, vagy villám sújtja.
58. Szent Györgynap éjjelén töviset tesznek a kapura, hogy a rossz szellem ne menjen be.
59. Mikor a juhokat tavasszal legelőszőr kihajtják a legelőre, a kapú küszöbére vasat tesznek, hogy a farkas meg ne egye a juhokat.
60. Ha azt akarják, hogy az eső megálljon, kést szúrnak be a földbe, vagy egy babát készítenek, melyet az eső anyjának neveznek, ha pedig azt akarják, hogy essék az eső, a temetőből egy keresztet vesznek s kötéllel a patakba eresztik.

A felsorolt babonák, balhiedelmek, mint ferdeségek a házi nevelésben képesek megkötni a nép gyermekének képzelődő tehetségét, képesek kioltani az értelmi fejlődés tiszta tűzfényét, képesek az igaz hit tételei közé becsempészni a képtelen végzetszerűség agyrémét, boszorkányok, lidércek, sárkányok iránt félelmet ébresztetni és az egész életre félszeggé tenni a gyermeket. Ezen babonák közül egyetlen egy sem bír természetes alappal. Egy sem igaz. Mégis az ezekben felnőtt ember fejéből kiverni azokat sehogysem sikerül, mert azok beleették magukat a képzelődés évtizedes rétegeibe, mint a rozsdás vasszeg a deszkába.

Nincs tér itt arra, hogy mindenik babonát külön-külön megcáfoljuk, csak egy-kettőre térhetünk ki. Pl. az 59-ikre vonatkozólag tapasztalhatta minden gazda, hogy juha láncon ment keresztül s mégis a farkas nyáron megette. Legtöbb nem megy láncon keresztül s mégis életben maradt. Ez a gondos őrizettől függ, a lánca a dolgon nem segít. A 45-ikre vonatkozólag: a péntek éppen olyan nap, mint a többi, ezen a napon éppen oly szerencsés lehet valaki, mint a többin. S lehet szerencsétlen is, mint a többin, ha ő maga okozza magának vagy más egyéb, amit előrelátással, nagyobb gondal ki lehetne kerülni. Az összes babonák csak bajt okoznak a gyermekeknek, mert aki ezekben hisz, azt csufosan kinevetik az okosabbak és együgyűnek, hülyének tartják méltóan. Akárhánnyal Isten ellen is vétkezik az ember.

Azért kell ezen összes ferdeségeket a házi nevelésben megszüntetni, mert az iskola és az élet nem lesz képes az elrontott gyermek lelkét ennyi káros testi és lelki hibától tisztára mosni és a gyermekben visszaállítani a tökéletes emberi eszményképet, melyet a házi nevelés minden parányában teletöltött igazságok és erények helyett bűnös ferdeségekkel.

II.

Igazgatói jelentés

a csiksomlyói róm. katolikus internátussal egybekapcsolt
tanítóképzőről az 1907—1908. tanévben.

Az elmúlt 1907—1908. tanévvel tanítóképzőnk fennállásának 50. évébe lépett át. Az intézet miképen a múltban, úgy a jelen tanévben is öntudatosan szemelőtt tartotta Erdély egykori nagynevű püspökének, dr. Haynald Lajosnak, tanítóképzőnk dicső alapítójának szándékát: a jó tanítóképzést s ezuton a népnevelést.

1. Az intézet állapota.

1. A tanári személyzet és működése.

Tanítóképzőnk tanári személyzetében változás állott be, amennyiben Ladó J. helyébe Szabó István rendes tanárt alkalmazta a főhatóság.

1. A tanári testület munkaköre.

Folyószám	N é v	Működési éveinek sz.			Tantárgy, osztály, óraszám	Heti órasz.	Jegyzet
		Összesen	Jelenlét	Jelenlét más.			
A) Igazgató:							
1	Karácsony József, igazgató, okl. rendes tanár	16	11	11	Lélektan II. 3. Nev. oktatástan III. 3. Neveléstört és isk. szervezett IV. 3.	9	
B) Tanárok:							
2	Dományáncz Péter, okl. r. tanár	32	7	7	Zene I—IV. 20 Szépirod. I—II. 2.	22	III. o. főnöke
3	Szabó István, okl. rendes tanár	9	1	1	Tört. I—IV. 8 Alkotmánytan IV. 2 Magyar nyelv II—III. 43 Természettan II. 2.	19	II. o. főnöke könyvtáros
4	Zsögön Zoltán, okl. rendes tanár	5	5	5	Magyar IV. 3 Német I—IV. 6 Rajz I—IV. 4 Földrajz I III. 6	19	IV. o. főnöke, az Önképzőkör vezetője
5	Páll Ferencz, alapvizsg. tanárj. h. tanár	4	4	4	Mennyiségt. I—IV. 10 Természettan 4 Ter. rajz és kémia 5	19	A természettani szertár őre, ért. jegyző
6	Kovács András, h. tanár.	4	3	3	Hitt. és erkölcstan I—IV. 9 Gyak. isk. 4 Magyar I. 4	17	A tan.-képző exhortátora és a Maria társulat vezetője I. oszt. főnöke
7	Dr. Kolonics Dénes, okl. egéssz. tanár	3	3	3	Egészségtan IV. 1 Testtan, egéssz. 1 1	2	int. orvos
8	Xántus Elek, gyak. isk. okl. rendes tanító, segédtanár	18	9	9	Kézim. I—IV. 4 Tanítóképzőben. A gyakorlóiskola 4 osztályának összes tárgyai Gyak. kiképz. Torna I—IV. 2	7	
9	Varga László, földműv. isk. igazg. okl. gazdaszakt. tanár		1	1	Gazdaságtan 1 Berendezést.		Tanította: a gazdaságtant IV. o.
10	Kertész István,		3	3	1		Tanította: a gazdaságtant I. oszt.
11	Páll Sándor,		1	1	1		Állattenyésztést III. oszt. Növ. teny. II. oszt.

Intézeti szolgáló: Petres Dénes.

2. Adatok az év történetéhez.

1907.

Augusztus 29-én tanári értekezletünk kijelölte a tanárok tárgyait, határozatot hozott a beiratási idő, javító vizsgák és a tanév megkezdésére vonatkozólag.

Augusztus 30., 31. A tanítóképző növendékeinek javító vizsgája.

Szeptember 1., 3. Beiratások.

» 4. A tanév ünnepélyes megnyitása. »Veni Sancte«. Fegyelmi és rendtartási szabályok felolvasása.

4. Az előadások megkezdése.

8. Ünnepe.

19. Tanítóegy. gyűlés, szünnap.

21. A növendékek gyónása d. e. 10 órától.

22. Az ifjuság közös áldozása.

» 29. Országos vásár. Szünnap.

Október 4. Királyunk Ő Felségének névnapja. A tanárikar az ifjúsággal együtt szentmisét hallgatott.

November 1. Mindenszentek ünnepe. Szünnap.

» 2. Halottak napja.
Erdélyi püspök úr önegymélt. meglátogatta az intézetet, meghallgatta az előadásokat s felülvizsgálta az intézet tanulmányi és vallási életét.

3. Engedélyezett szünnap.

4. Püspök úr Önegyméltósága nevenapja.
Szünnap.

5. Szent-Imre. Szünnap.

6. Szünnap.

19. Erzsébet királynénk halálának emléknapja, mely napon az intézet tanári kara a növendékekkel együtt szentmisét hallgatott.

22. Az int. védőszentjének : sz. Ceciliának ünnepe műsorral.

December 8. Mária szeplőtlen fogantatása. Ünnepe.

» 14. Szent gyónás. 10 órától előkészülés.

December	15.	Áldozás.
»	23.	Délelőtt 12 órától szünidő január 3-ig bezárólag.

1908.

Január	6.	Vizkereszt, szünnap.
»	27.	Tanári értekezlet, I. félévi osztályozás.
»	31.	Az értesítők kiosztása.
Február	21.	Országos vásár. Szünnap.
»	2.	Gyertyaszentelő Boldogasszony. Ünnepe.
Márc. 28., 29., 30., 31.		Lelki gyakorlatok.
»	19.	Igazgatói szünnap.
Április	11—23-ig	Husvéti szünet
»	11.	A 48-as törvények szentesítésének emlékére isk. szünnap.
Május	1.	Bérmálás. Szünet.
»	5.	Az erdélyi státus referense látogatást tart.
	6.	Igazgatói szünet.
	10-től:	Az előadások a IV. éven megszűnnek.
	12., 13.	A IV. éves magántanulók írásbeli vizsgálata.
	14., 15.	A IV. éves magán és rendes tanulók szóbeli osztály vizsgálata.
»	25., 26., 27.	Írásbeli tanképesítés.
Június	15., 16., 17.	szóbeli tanképesítő és kántori vizsgák.
»	19., 20.	Az I., II., III. éves magántanulók írásbeli vizsgálata.
»	19., 20., 22., 23.	Az I., II., III. éves magán és rendes tanulók osztályvizsgálata.
	19.	A gyak.-iskola vizsgálata.
	24.	Évzáró értekezlet.
	29.	Reggel 8 órakor »Te Deum«, a bizonyítványok és jutalmak kiosztása, a tanév ünnepélyes bezárása.

3. Vallási és erkölcsi élet.

Intézetünk nagy gondot fordított a tanuló ifjúság vallás-erkölcsi életének ápolására is. Buzgón munkálkodtunk azon, hogy belőlük hitből élő, meggyőződéses katolikus tanítókat neveljünk.

A téli hidegebb hónapok kivételével az ifjúság tanárai kíséretében naponként énekes szentmisét hallgatot s vasárnapokon a szent misét megelőzőleg a hittanár exhortációján vettek részt.

Az intézetben a lefolyt tanévben is szépen virágzott az »Élőrózsafüzér Társulat«, amelynek tagja volt minden növendék.

S hogy a vallás- erkölcsi élet még szebb, vonzóbb legyen s hogy a Mária kultuszt még inkább ápoljuk növendékeink lelkében, azért a lefolyt tanévben a Mária kongregáció megalapításához is hozza láttunk. Az ifjúság a hittanár felhívására örömmel sorakozott a Szeplőtlen zászlója alá s jóllehet az ünnepélyes felavatás még nem történt meg, azért a leendő kongregánisták — a kongregáció szabályait szem előtt tartva, a heti gyűléseket szorgalmasan látogatták s gyakran járultak a szentségekhez, így készülvén elő az ünnepélyes felavatásra, mely Püspök Urunk magas ígérete folytán a jövő tanévben meg fog történni.

A két internátusban lakó ifjúság úgy októberben, mint májusban naponként mély áhitattal végezte el a Mária ájtatosságot.

Püspök Urunk Öngyméltóságának kegyes jóvoltából az ifjúság tanáraival egyetemben a lefolyt tanévben részesülhetett a lelkigyakorlatok kegyelmeiben, melyet P. Kulcsár Antal jezsuita atya tartott a következő programmal.

A husvéti lelkigyakorlatok rendje a csíksomlyói r. kath. tanítóképzőben :

Március	28.	Délután 4 órakor ünnepélyes »Veni Sancte«, bevezető szentbeszéd, Litánia Jézus szent szívéről; áldás.
Március	29., 30.	Délelőtt fél 8 órakor szentmise, utána első szentbeszéd; délelőtt fél 11 órakor második szentbeszéd. Délután fél 3 órakor harmadik szentbeszéd; lorettói litánia, áldás; délután fél 5 órakor negyedik szentbeszéd.
Március	31.	Délelőtt úgy, mint előző napokon. Délután 2 órakor szentbeszéd, előkészület a szent gyónásra; estig gyónás.

Április

1. Dél előtt fél 7 órakor rövid szentbeszéd, szentmise, közös szent áldozás, búcsúimák; Te Deum.

Jegyzet: Minden szent beszéd előtt egy negyedórán át olvasás. Szent Imre, Kempis T., Jézus Krisztus a tanítók eszményképe, az Erényesség zátonyai. Szent beszédek előtt és után ének: „Keresztények sirjatok“. „Álla a kcserves anyja“. „Könyörülj Istenem“. „A keresztfához megyek“. „Kinek szívét a megígért fájdalomtör“.

Intelmek a lelkigyakorlatok idejére.

I.

A lelkigyakorlatok számára kitűzött napok nem szünnapok, hanem a komoly elmélkedés és a bűnbánat ideje; azért a tanulók fordítsák azokat lelkiüdvök komoly munkálására.

II.

Lelkiismeretesen tartsák meg a komoly csendet, mely kizárja e napokon az összejöveteleket, a társalgást és a beszélgetést. — Látogassák a legméltóságosabb Oltáriszentséget a templomban, mely egész nap nyitva áll; olvassanak valóságos könyveket, a fennmaradó időben foglalkozhatnak tanulmányaikkal is.

III.

A szent beszédek hallgassák feszült figyelemmel és azután is gondolkozzanak azoknak főbb pontjai felett, mélyedjenek be azoknak igazságaiba, hogy ekképen meghatva a jóban és erényben tartósan megmaradhassanak.

IV.

Minden elmélkedés után rövid ideig (4—5 percig) gondolják át újra a hallottakat; írjanak fel néhány jó gondolatot későbbi időre és jegyezzék fel jó feltételeiket is.

V.

Készüljenek lassankint a szent gyónásra s nagyon ajánlatos, hogy 1 évről, vagy hosszabb, avagy rövidebb időről általános gyónást végezzenek.

VI.

Vizsgálják meg magukat főbb hibáik és rossz hajlamaik szerint; gondolkodjanak arról, hogyan küzdhetnek eredményesen azok ellen.

VII.

Igyekezzenek naponként elmondani a szent olvasót és gyakoroljanak ezen néhány nap alatt több hasonló áhitatot.

4. Internátus, fegyelem, egészségügy.

A tanítóképző-intézetben lévő internátus berendezése, napirendje és szabályai ugyanazok, mint azok az 1897—98-ik év értesítőjében foglaltatnak.

A két internátusban összesen 48 növendék nyert szállást. A fegyelem jó volt.

Intern. havi illeték 19 korona 20 fillér volt, melyért szállás, teljes ellátás és világítás járt. Fűtésre 6 koronát fizettek személyenkint a növendékek.

A többi növendék a szülői háztól járt intézetünkbe.

Az internátusi világításra 2233—1901. július 20. szám alatt az erdélyi püspök úr 350 koronát utalt ki az idén is.

Az intézeti orvos a jelentkező betegeket naponként megvizsgálta s a szükséges gyógykezelésben részesítette. Az egészségi állapot teljesen jó volt, heveny-fertőző bántalom nem fordult elő, leggyakrabban a légző-szervek hurutos bántalmai észleltettek különösen január és február havában nagyobb számban.

Csiksomlyó, 1908. évi június hó.

Dr. Kolonics Dénes.

5. Segélyek. Jutalmak.

Az erdélyi püspök úr Öexcellenciája volt kegyes kiutalni segélyképpen tíz növendéknek 80—80 koronát személyenkint: Fehér Dezső Gál Sándor I., Réthi József, György Áron II., Kacsó Gáspár, Szabó Béla III., Bajkó Sándor, Vass János, Becke Gábor, Szabó Lajos IV. éveseknek.

120—120 koronát élveztek Afra Tamás, Baki Ferenc, Koncsag Dénes, Sárpáthy János növendékek.

A II. félévben Réthi József helyett 40 korona Szántó Ádámnak s az időközben elhalt Baki Ferenc helyett 60 korona Bocskai Tamás növendéknek adatott. Összesen: 1280 korona főpásztori segély adatott a növendékek számára.

A Simon-féle zenei alap kamatait 25 koronát Bara Ignác III. éves, a Földes József neveléstani alap kamatait 5 koronát:

Sárpátki János III. éves, a Földes Dávid alap 5 korona kamatait a legjobb viselet és szorgalomért Sárpátki János III. éves nyerte el. A Bálint és Társai alap kamatai a tőkéhez csatoltattak, csekély voltuk miatt nem adhatták ki a pénztárból.

A két internátusnak Öxellenciája adománya világitásra 350 korona.

Önagyméltósága püsp. magánpénztárából ezek szerint az intézet élvezett összesen 1630 koronát.

Az intézet fenntartási költségei és alapjai.

A csíksomlyói róm. kath. iskolák pénzalapjából	8702 K. 60 f.
Tandij és értesítő illetékből	1077 » 33 »
Fogarassy-alapból	1460 » — »
Fogarassy-alapból az iskolák pénzalapja útján	1220 » — »
Az erdélyi róm. kath. elemi isk. alapból	2400 » — »
Püspöki pénztár	1630 » — »
Csíkmegeye évi segélye	600 » — »
Államsegélyből 1907. év második felére . .	4300 » — »
Összesen :	21389 K. 93 f.

6. Oktatás. Végzett tananyag.

Tanítóképzőnk tanulmányi életét illetőleg szigorúan ragaszkodtunk a tanítóképzők tantervéhez. Főtörékvésünk volt az egyes tárgyakból a tanterv kereteit szemelőtt tartva szerves tudományegységet nyújtani növendékeinknek, hogy a részletek a nagy egészbe beleillesztődve, a tudás és methodikai haszna, gyakorlati értékesítése kövesse tanítványainkat az életbe.

Az órarendet, a tanulmányi előmenetelt és használatban lévő tankönyvek jegyzékét a következőkben adjuk; a tananyagot feltünteteti a mult évi értesítő. A gyak. kiképzés, a kántorképzés és gazdasági oktatás az új rendeletek szerint a következő módon történt:

1. Gyakorlati kiképzés.

Vezette: *Xántus Elek.*

Az I-éves növendékek 4—4 napon voltak a gyakorló iskolában, jegyezték és a jegyzeteiket beadták a gyakorlóiskola tanítójának, aki azokra megtette észrevételeit.

A II. éves növendékek, mint olyanok, akik már némi módszertani ismeretekkel bírnak, naponként felváltva hospí-

tálnak a gyakorlóiskolában. A gyakorlóiskolai tanító folytonos jelenlétében fogadják és elbocsátják a növendékeket. A feladványokat átnézik és azokra észrevételeiket megteszik. Leírják a heti lecketervet.

A gyakorlóiskolában végzett tanításról jegyzetet vezetnek, azt tisztázva, csinosan kidolgozva átadják a gyakorlóiskola tanítójának az észrevételek megtétele céljából. Szünet alatt behatolni törekszenek a gyermek kedélyvilágába, vezetnek és részt vesznek a játékokban s tapasztalataikat közlik a gyakorló tanítóval.

A III. éves növendékek hospitálnak. Éber figyelemmel tartoznak kísérni a gyakorlóiskolában történeteket s azokról kimerítő jegyzeteket vezetnek. Jegyzeteiket beadják a gyakorlóiskola tanítójának felülvizsgálatra.

A magánfoglalkozások pontos végzését ellenőrizik s az átvizsgálásnál segítségére vannak a gyakorlóiskola tanítójának.

Figyelemmel kísérik az iskolai naplók és nyomtatványok vezetését. A tanórárendet leírják, mindennel és mindenkép törekednek behatolni az iskola beléletébe s ott magukat, mint leendő tanítók otthoniassá tenni.

Ezen osztály növendékei heti 1 órában gyakorlati tanítást tartanak sorrendben. Tanítottak: a beszéd-értelemgyakorlat, írás-olvasás, számtan és földrajzból.

Volt összesen 39 tanítás 39 órában.

A tanítónövendék a tanításra kijelölt nap előtt 8 nappal kikapja tárgyát és azt 3 nap alatt a módszeres kiválmaknak megfelelően elkészítve beadja a gyakorlóiskolai tanítónak, aki azt mind nyelvtani, mind pedig módszeresség szempontjából felülbírálja, észrevételeit megteszi s a szükséges útasítással ellátva visszaadja a növendéknek.

A gyakorlati tanítást tartó növendék osztálytársai előtt 10 perccel megjelenik a gyakorlóiskolában, a magánfoglalkozások kiadására előkészül, a gyakorlóiskolai növendékeket, mihelyt a szünet vége jeleztetett, bevezeti a tanterembe, ahol már osztálytársai is megjelentek. A tanítás közben osztálytársai helyeiken jegyeznek bírálati füzeteikbe.

A bírálatra vonatkozó szempontok az 1906—1907. tanévi értesítőben láthatók.

A heti gyakorlati tanítások voltak hétfőn délután 3—4-ig,

kedden 10—11-ig, 3—4-ig, pénteken 10—11-ig, szerdán 2—3-ig és szombaton 2—3-ig volt a bíráló. A tanításokat a növendékek felváltva négyenként bírálták és azok bírálata után a tanítónövendék védte magát, végül a gyakorlóiskolai tanító, mint bíráló elnök mondta el véleményét. Jelen voltak a szaktanárok is, akik szintén megtették megjegyzéseiket.

Minden bírálatról a növendékek felváltva jegyzőkönyvet vezettek.

A negyedéves növendékek nemcsak hetenként 4 órában, de az arra kijelölt időben napokig is tanítottak úgy, mint a 3 órai tanításnál minden tárgyból. Az órára kiadott tananyagot írásban adták be s annyi időre kellett azt kidolgozni, mint a III. éveseknek, t. i. kikapták az anyagot a tanítás előtt 8 nappal, beadták 3 nap múlva, a felülbírálat még azon a napon megejtetett és a tanítási dolgozat visszaadatott a növendéknek, hogy abból kellőképp elkészülhessen.

A heti 1 órai tanítás tartatott minden csütörtökön délelőtt 10—11-ig és bíráltatott szerdán 3—4-ig.

A bírálatok ugyanazon szempontok szerint történtek, mint a IV. éves növendékeknél.

A napos tanításokra maguk írták elő a napi tananyag mennyiségét, mindenben ők intézkedtek a gyakorlóiskolai tanító folytonos utasításai és vezetése mellett.

A gyakorlóiskolai tanító mind a III., mind pedig a IV. éves növendékeknek időnként mintatanításokat tartott. Tanításokat mutattak be: Pál Ferenc, Kovács András, Zsögön Zoltán tanárok is a min. rendelet értelmében.

Kántorképzés.

Tanította *Dományjancz Péter.*

A növendékek jobb zenészei külön zenekarba osztattak s heti külön egy órában gyakorolták az összjátászt; a főtörekvés oda irányult, hogy a növendékek a könnyebb klasszikus zeneművekkel megismerkedhessenek s így az iskolai ünnepélyeket a szükséges zenével ellássák.

A II-dik, III-dik és IV-dik évesek a feltüntetett órákon kívül heti egy órában gyakorolták a műéneklést, különös gondot fordítva az egyházi műénekekre. Az énekkar ellátta az összes iskolai ünnepélyeket és végezte a tanév alatt elő-

forduló összes egyházi szertartásokat. A közös éneklésnél kiváló gond fordítottatott a helyes korális-éneklésre olyformán, hogy az énekkar mindig elősegítette a kántorképzést, melynek tananyaga és tanmenete a következő:

Az I-ső évf. növendékei a zeneelméletből szerzett fokozatos ismeretek kapcsán elemezték a népénekeket s hangterjedelmükhöz alkalmazkodva, azokat énekelték is.

A II-ik évfolyam a nép-ének fokozatos további fejlesztése mellett résztvevett az egyh. műénekek gyakorlásában. Tanulta a temetési szertartást tüzetesen, a »Veni Sancte«-t a »Tantum ergo«-t és a vesperás psalmusait. A tanult énekek egyszerűbb alakjait az orgonán is gyakorolta úgy, hogy a jobb növendékek képesek voltak a csendes szentmisén a kántori teendőket elvégezni.

A III-ik évf. növendékei közül kiválasztattak azok, kiknek a kántorságra elegendő hangjuk és hajlamuk volt s ezek tanulták részint a IV-ed éves kántorjelöltekkel együtt, részint pedig külön a gyertyaszenteléshez szükségelt: »Lumen ad revelationem« — »Exurge«; a hamvazáshoz: »Exaudi nos« — »Immutemur«; virágvasárnapra: »Hosanna« — »Collegerunt« — »Sanctus« — »Pueri« — »Gloria, laus«; nagycsütörtökre: »Pange lingua«; nagypéntekre: »Domine, audi vi« — »Eripe me«; nagyszombatra: a proféciák éneklés módját; »Cantemus Domino« — »Vinea facta est« — »Attende coelum« — »Sicut cervus« — mindenszentek litániáját latinul; az ünnepélyes korális szentmisét, a requiemet, a »Te Deum«-ot, az »Asperges me«-t, a »Vidi aquam«-ot és a vesperás antifonáit s himnuszait.

Ezzel kapcsolatosan gyakorolták az orgonán az összes responsoriumokat, a requiemet, a korális szentmisét és a vesperás psalmusait.

A IV-ik évf. kántorjelöltjei a tanultak kibővítésére énekeltek: a nagyheti délutáni officiumokhoz szükséges segédkezelést, a nagyszombati szentmisét, a feltámadás énekeit: »Exurge« — »Domine probasti me« — »Resurrexi«; a vetések megáldásának responsoriumait: »Verbum caro« — »Ite in orbem« — »Felix namque« — »Inter natos«; a kereszttjáró körmenetek könyörgéseiből 14-et; a bérmlás szertartását és az úrnapi himnuszokat.

Egyidejűleg tanulták az összes szükségelt orgonakiséreteket, a szorgalmi időbe esett ünnepek szertartásait önállóan végezték; útbaigazítást nyertek az el. iskolai énektanítás kezelésére különös tekintettel az egyházi énektanításra, gyakorolták több hirneves egyh. zeneíró kiválóbb művét s ezeket alkalmyszerűleg a szentmise váltakozó részein be is mutatták. Énektanítás módszere.

Az intézeti kert, gazdasági oktatás, méhészet.

Az intézetnek 1½ hold területű gazdasági kertje van.

A gazd. és erdészeti oktatást a csikszeredai földműves iskola tanári kara adta, a tananyag a következő:

I. ÉVFOLYAMON.

Kertészet: Előadó: Kertész István, kertész tanító. Konyhakertészet. A növények életfeltételei. Talajnemek. Talajjavítás. Trágyázás. Öntözés. Melegágykészítés. Vetés. Palántanevelés, kiültetés, gondozás. Magtermelés. Termények kiszedése és eltartása. Vetésforgó beállítása. Káposzta, saláta, laboda, kobakosok, hagyma, gyökér, fűszer és hüvelyesek termelése. Zöldségfélék és egyéb termények értékesítése.

Fatenyésztés. A növények alkata és életfeltételei. A faiskolában szaporítható fák és cserjék. A faiskola berendezése és kezelése. Földmunkák. Telkesítés. Szaporítási módok, ültetés, fák gondozása, törzsnevelés, koronaképzés, felújítás. Gyümölcs-leszedés és értékesítés. Aszalás.

Az intézeti kert egyszersmind botanikus kert is.

Méhészetünk virágzó állapotban van. Hat évvel ezelőtt épült fel az új méhes a gazdasági kert déli részében, mintegy 300 kor. költséggel. Van egy szalma kaptár. 10 Dzierzon rendszerű kaptár. 5 darab Bodor-féle burkolt kaptár; összesen 19. Van 20 kiváló méhes család és teljes új felszerelés.

A IV. évesek a csikszeredai földműves iskolában hallgattak több órai gyakorlati előadást.

II. ÉVFOLYAMON.

Általános és különleges állattenyésztés, takarmányozástan. Előadó: Páll Sándor, gazd. gyakornok. Az állatok szerepe a mezőgazdaságban. Általános tenyésztési fogalmak és elne-

vezések. Az állati test ápolása. Istállózás, legeltetés. A takarmányok elkészítése. Takarmányozás és takarmányfélék. Száraz takarmányok. Szemes takarmányok. Hüvelyes magvak. Gyök és gumós takarmányok. Gyári hulladékok. Malomipari hulladékok. Sör és szeszgyártási hulladékok. Lótenyésztés: A ló méretei, korának megállapítása. Színek. Jegyek. Külemtan. Fajták, Méntelepek. Tenyészállatok megválasztása. Sárlás. Vemhesség. Ellés. Csikó-nevelés. Takarmányozás. Patkolás elemei. Lóidomítás. — Szarvasmarha-tenyésztés. Fontossága, küleme, szín, fajták, tenyésztőterületek, tenyészállat-kiválasztás, borjunevelés, takarmányozás, igázás, hizlalás. — Juhtenyésztés. Tenyésztési szabályok, termények értékesítése. Sertésenyésztés. Hazai sertésfajták, jorksiri fajta, tenyésztési eljárások. Hizlalás. Tejgazdaság: Földözés, vaj- és turókészítés, fajsúly, tejszínmérés, hamisítások kiderítése.

III. ÉVFOLYAMON.

Általános és különleges növénytermelésből Előadó: Nizigeti Wurga László, igazgató. A talaj és annak eredete, a talajok osztályozása. A talajmivelés feladata és hatása. Az ásás. A szántás. A közönséges szántóeke beállítása. Az ekék forgatás szerinti felosztása. Az ekéknek teljesített munka szerinti felosztása. A szántás kiviteléről gyakorlatilag. A szántásnál szem előtt tartandó szabályok. A szántások minősége, ideje és száma, a különböző szántások elnevezése. A porhanyítás, boronálás, hengerezés. Kapálás, töltögetés. Tápanyag visszapótlás. Az istálló trágyakezelése a telepen és szántón. Kosározás. Emberi ürülék, keveréktrágya. Műtrágyákról, nitrogén, phosphor és kálium tartalmúakról, azok helyes és okszerű alkalmazásáról. Telkesítés. A vetés, vetőmag és annak előkészítése. Megváltoztatás. A vetés ideje, módja, a vetendő mag mennyisége és azt befolyásoló körülmények. A vetésmódokról. A növények ápolása a vetés v. ültetés után. Aratás, cséplés. A termények eltartása és gondozása. Búza, rozs, árpa, zab, kétszeres, köles és pohánka termelésének leírása. A kapásnövények szerepe a gazdaságban és haszna. Tengeri, répa, takarmánycukor és tarlórépa, burgonya termeléséről. Olajas növények, repce, mák és napraforgó termelése. Hüvelyesek, bükköny,

borsó, bab és lencséről. Fonals növények termeléséről általában, lentermelésre való búzítás Csikmegyében.

Lóher, lucerna, baltacim, csalamádé termelése, letakarítása, szénakészítés, zsombolyozás. Takarmánykeverékekről, zabosbúkköny, zabosborsó, őszi keverék.

IV. ÉVFOLYAMON.

Berendezéstan. — *Előadó: Pál Sándor.* A mezőgazdasági termelés alapkellékei. A gazdasági tőkék. A gazdasági rendszerek. Kül- és belterjes gazdaság. — A vetésforgók fontossága és berendezése. A birtok felszerelése. Igás és haszonállatok létszámának megállapítása. A gazdálkodás előnyei és hátrányai. Váltógazdaságok. Kettős termelés. Bérleti gazdálkodás. Állattenyésztés úgy, mint fennebb a II. évfolyamnál látható tüzetesen.

A TANÍTÓKÉPZŐ ÓRARENDJE.

Nap	Óra	I. osztály.	II. osztály.	III. osztály.	IV. osztály.
Hétfő	8—9	Hittan—Kovács	Lélektan—Karácsony	Történelem—Szabó	Német—Zsögön
	9—10	Történet—Szabó	Hittan—Kovács	Neveléstan—Karácsony	Magyar nyelv—Zsögön
	10—11	Földrajz—Zsögön	Zene—Dományáncz	Természettan—Páll	Történelem—Szabó
	11—12	Zene—Dományáncz	Mennyiségtan—Páll	Német—Zsögön	Kézimunka—Xántus
	2—3	Testtan—Kolonics	Magyar—Szabó		Zene—Dományáncz
	3—4	Magyar—Kovács	Állattan—Szabó		Gyak. tanítás—Xántus
Kedd	8—9	Mennyiségtan—Páll	Történelem—Szabó	Hittan—Kovács	Neveléstan—Karácsony
	9—10	Szépírási—Dományáncz	Németnyelv—Zsögön	Mennyiségtan—Páll	Hittan—Kovács
	10—11	Magyar—Kovács	Zene—Dományáncz	Magyar—Szabó	Gyak. tanítás—Xántus
	11—12	Torna—Xántus	Torna—Xántus	Zene—Dományáncz	Bírálat—Xántus
	2—3		Szépírási—Dományáncz	Természettan—Páll	Gazdaságtan—Páll
	3—4			Gazdaságtan—Varga	Természettan—Páll
Szerda	8—9	Hittan—Kovács	Lélektan—Karácsony	Földrajz—Zsögön	Alkotmánytan—Szabó
	9—10	Rajz—Zsögön	Hittan—Kovács	Neveléstan—Karácsony	Mennyiségtan—Páll
	10—11	Természettan—Páll	Magyar nyelv—Szabó	Zene—Dományáncz	Magyar nyelv—Zsögön
	11—12	Német—Zsögön	Gazdaságtan—Páll	Történelem—Szabó	Zene—Dományáncz
	2—3			Természettan—Páll	Gyak. tanítás—Xántus
	3—4			Bírálat—Xántus	
Csütörtök	8—9	Történelem—Szabó	Földrajz—Zsögön	Hittan—Kovács	Neveléstan—Karácsony
	9—10	Földrajz—Zsögön	Történelem—Szabó	Mennyiségtan—Páll	Hittan—Kovács
	10—11	Zene—Dományáncz	Mennyiségtan—Páll	Gyak. tanítás—Xántus	Történelem—Szabó
	11—12	Természettan—Páll	Kézimunka—Xántus	Magyar nyelv—Szabó	Zene—Dományáncz
	2—3	Testtan—Kolonics	Állattan—Szabó	Zene—Dományáncz	Egészségtan—Kolonics
	3—4	Magyar—Kovács			Gazdaságtan—Páll
Péntek	8—9	Magyar—Kovács	Lélektan—Karácsony	Zene—Dományáncz	Mennyiségtan—Páll
	9—10	Mennyiségtan—Páll	Magyar nyelv—Szabó	Neveléstan—Karácsony	Zene—Dományáncz
	10—11	Zene—Dományáncz	Rajz—Zsögön	Természettan—Páll	Gyak. tanítás—Xántus
	11—12	Kézimunka—Xántus	Zene—Dományáncz	Természettan—Páll	Magyar nyelv—Zsögön
	2—3	Gazdaságtan—Kertész	Zene—Dományáncz		Rajz—Zsögön
	3—4				
Szombat	8—9	Mennyiségtan—Páll	Magyar nyelv—Szabó	Földrajz—Zsögön	Neveléstan—Karácsony
	9—10	Német—Zsögön	Zene—Dományáncz	Magyar nyelv—Szabó	Hittan—Kovács
	10—11	Zene—Dományáncz	Mennyiségtan—Páll	Rajz—Zsögön	Alkotmánytan—Szabó
	11—12	Zene—Dományáncz	Földrajz—Zsögön	Kézimunka—Xántus	Természettan—Páll
	1—2				
	2—3		Német—Zsögön		Bírálat—Xántus
	3—4				
Vasárnap			SZENTMISÉHALLGATÁS		

Ó R A R E N D

a csíksomlyói róm. kath. tanítóképző gyakorlóiskolája részére.

D É L E L Ó T T									D É L U T Á N			
Nap	Oszt.	8— ¹ / ₂ 9	¹ / ₂ 9—9	9— ¹ / ₂ 10	¹ / ₂ 10—10	10— ¹ / ₂ 11	¹ / ₂ 11—11	11—12	2— ¹ / ₂ 3	¹ / ₂ 3—3	3— ¹ / ₂ 4	¹ / ₂ 4—4
H é t f ő	I.	Olvasás és írás	Írás	Számírás	Írás				Besz. és értgy.	Írás		
	II.	Előkészül	Olvasás	Írás	Számírás				Írás	Számírás		
	III.	Nyelvt. feladat	Előkészül	Olvasás	Olvas	Számt. feladat			Földrajzi fogalmazás		Ének	Torna és játék
	IV.	Nyelvtani fogalmazvány		Előkészül	Olvasás	Olvasás		Szépírás				
	V.	Nyelvtani fogalmazvány		Számt. feladat	Előkészül	Természettan			Előkészül	Gazdaságtan		
K e d d	I.	Számtan	Számírás	Írás	Rajzol				Írás	Írás	Számírás	Rajzol
	II.	Számírás	Számtan	Írás	Rajzol				Írás	Írás	Besz. és értlgy.	Rajzol
	III.	Számtani feladat		Számtan	Rajzol	Írás			Földrajz	Írás	Olvasás	
	IV.	Nyelvt. feladat	Számtani feladat		Rajzol	Számtan	Írás		Olvasás	Földrajz	Olvasás	Rajz
	V.	Nyelvt. fogalm.			Számtan	Előkészül	Történelem		Földrajzi fogalmazás		Olvasás	
S z e r d a	I.	Olvasás és írás	Írás	Számírás	Írás	Kézimunka			S z ü n e t			
	II.	Előkészül	Olvasás	Írás	Számírás							
	III.	Számt. feladat	Előkészül	Olvasás	Másol	Vallástan						
	IV.	Nyelvtani fogalmazvány		Számt. feladat	Előkészül			Kézimunka				
	V.			Előkészül	Alkotmányt.	Rajzol						
C s ü t ő r t ő k	I.	Olvasás és írás	Írás	Számírás	Rajzol				Olvasás és írás	Írás		
	II.	Írás	Számolás	Számírás	Rajzol				Előkészül	Olvasás		
	III.	Ír	Másol	Nyelvtan	Nyelvt. fogalm.	Számolás			Földrajzi fogalmazás		Ének	Torna és játék
	IV.	Nyelvtani feladat		Számírás	Nyelvtan	Másol	Olvasás					
	V.	Nyelvtani fogalmazvány		Rajzol	Számolás	Olvasás	Előkészül	Vallástan				
P é n t e k	I.	Olvasás és írás	Ír	Számírás	Rajzol				Olvasás és írás	Ír	Rajzol	
	II.	Ír	Olvasás	Másol	Rajzol				Ír	Másol	Rajzol	
	III.	Másol	Olvas			Nyelvtani feladat			Másol	Ír	Rajzol	
	IV.	Másol	Olvas	Vallástan	Nyelvtan				Másol	Ír	Számolás	Rajz
	V.	Számtani feladat		Írás	Rajzol	Nyelvtan	Egészségtan		Előkészül	Természetrész	Számol	
S z o m b a t	I.	Vallástan		Számolás	Rajzol				S z ü n e t			
	II.			Rajzol	Nyelvtan							
	III.	Ír	Másol	Számtani feladat		Rajzol	Számolás					
	IV.	Nyelvtani fogalmazvány		Számtani feladat		Rajzol						
	V.			Rajzol	Olvas	Földrajz	Olvas					
V A S Á R N A P 10—12-I G S Z E N T M I S E									3— ¹ / ₂ 4-I G V E C S E R N Y E			

A használatban levő tankönyvek jegyzéke.

I. ÉVFOLYAMON.

1. Hittan. Matuszka M.
2. Test- és egészségtan. Erdődi János.
3. Magyar nyelv. Szinnyei József és Tomor—Várady.
Olvasókönyv. Stilisztika. Banóczy—Veszely.
4. Endrey Á. Német nyelvkönyv.
Egyetemes történelem. Waldmann.
5. Számtan. Tanfi Iván.
6. Földrajz. Némethy K. dr.
7. Természetrájz. Szterényi H. Növénytan.
8. Orgona. Köppl. orgonaiskola.
9. Hegedű. Hohmann.
10. Rajz. Várdai Szilárd.
11. Szépirás. Vajda Pál.
12. Torna. Markó Lajos.
13. »Sursum Corda« Kersch F.

II. ÉVFOLYAMON.

1. Erkölcstan. Matuszka M.
2. Lélektan, logika. Erdődi János.
3. Poetika, retorika. Banóci—Weszely.
4. Német. Endrei Ákos.
5. Egyetemes történelem. Bilinszky dr.
6. Mennyiségtan: Tanfi Iván.
7. Természetrájz. Szterényi H.
8. Földrajz. Némethy Károly.
9. Hegedű. Hohmann.
10. Összhangzattan. Menich.
11. Rajz. Várdai Szilárd.

12. Szépirás. Nagy Sándor.
13. Torna. Markó Lajos.
14. Báthori L. Orgonaiskola.
15. »Sursum Corda«. Kersch F.

III. ÉVFOLYAMON.

1. Egyháztörténelem. Demény D.
2. Neveléstan. Erdődi János.
3. Módszertan. Dreisziger F.
4. Retorika. Bánóczi—Weszely.
5. Német. Endrei Á.
6. Mennyiségtan. Tanfi Iván.
7. Történelem. Újházi L.
8. Földrajz. Némethy K. dr.
9. Természetrájz. Dr. Koch Ferenc és dr. Kovács János.
10. Természettan. Bóbita E. és Kiss Á. J.
11. Báthori. Org. gyak.
12. Orgonaiskola. Schildnecht. (sk.)
13. Hegedű. A harmadik fekvés elsajátítására szemelvények különféle szerzőktől.
14. Összhangzattan. Schultz Imre.
15. Rajz. Várdai Szilárd.
16. Kántorkönyv. Kersch F.
17. »Sursum Corda«. Kersch F.
18. Temetési szertartások.

IV. ÉVFOLYAMON.

1. Hitoktatástan. Siposs A.
2. Neveléstörténet. Erdődi János.
Szervezettan. Dr. Balló József.
3. Módszertan. Dreisziger F.
4. Magyar. Weszely Ö. Irodalomtörténet.
5. Történet. Magyarok története. Újházy.
6. Német. Endre Á.
7. Mennyiségtan. Tanfi Iván.
8. Természettan. Bóbita E. és Kis E. József.
9. Alkotmánytan. Dr. Csiky Kálmán.
10. Gazdaságtan. Kiss Kálmán Mezei Gazd. és Kert.
11. Egyh. Szertartások. Cecilia egyesület kiadása.

12. Orgona. Báthori L. »Preludiumok«.
13. Hegedű. Különféle tanulmányok.
14. Összhangzattan. Kersch F.
15. »Sursum Corda«. Kersch F.
16. Kántorkönyv. Kersch F.
17. »Ájtatossági gyak.« Pokorny (sk.)
18. Ordinarium Missae. Editio Vatikána. Styria (sk.)
19. Officium Nativitatis D. N. I. Chr. (sk.)
20. Officium Majoris Hebdomadae. (sk.)
21. Kyriale. Vatikáni kiadás.

Ifjusági önképzőkör.

Az Önképzőkör a jelen tanévben első gyűlését 1907. október 5-én tartotta. A tagok száma 77 volt.

A kör az idén 14 gyűlést tartott, melyek közül 10 rendes és 4 rendkívüli volt. Díszgyűlést tartott az intézet védő-szentjének: Szent Ceciliának ünnepén és március 14-én.

A kör ügyeit a tisztségviselői kar vezette, mely a következőleg alakult meg. (1907. április 20-án.) Elnök: Krassowsky Béla IV. éves növendék. Titkár (alelnök): Bajkó Sándor IV. éves növendék. Főjegyző: Áfra Tamás IV. éves növendék. Zenevezető: Baky Ferenc IV. éves növendék. Énekvezető: György Endre IV. éves növendék. Könyvtárnok: Péterfy Jenő IV. éves növendék. Pénztáros: Szabó Lajos IV. éves növendék. Aljegyzők: Incze Antal és Sárpáthy János III. éves növendék. Segéd könyvtáros: Bara Ignác III. éves növendék. Másod aljegyzők: Györfi Ignác és Zsigmond Béla II. éves növendék.

A tisztségviselői kar 14-szer gyűlésezett, hol rendes, hol rendkívüli gyűlés keretében.

A bíráló bizottság elnöke: Beke Gábor IV. éves növendék volt, bizottsági tagok: Vass János, Antal Domokos, Baky Ferencz IV. éves növendékek és Opra Béla III. éves növendék.

A bíráló bizottság 10 gyűlést tartott, mely alkalommal a beérkezett munkákat tették kritika tárgyává.

Az ifjusági önképzőkör a jelen tanévben is széleskörű és jelentékeny munkásságot fejtett ki, úgy szóbelileg, mint írásbelileg. Szóbelileg: szavatelok, szónoki beszédek, szabad-előadások, felolvasások és szépolvasások, valamint monológok és dialógok (magán és páros jelenetek), ugyszintén triológok előadása; írásbelileg rendes önképzőköri dolgozatok elkészítése által.

Az önképzőköri zene- és énekkar tagjai a zene és éneklés, valamint az egyes növendékek ének- és zeneszólók, duettek, triók, quartettek és hármonium darabok szabatos lejátszása által tették élvezetesekké az egyesület gyűléseit.

Szaválásban kitűntek: Antal Domokos, Beke Gábor IV. éves növendékek és Bara Ignác III. éves növendék.

Szabadelőadásban kitűntek: Nika Ferenc, Szabó Lajos III. éves növendék és Opra Béla III. éves növendék. Magánjelenetek előadásában kiválóak voltak: Albert Vince IV. éves növendék és Bara Ignác III. éves növendék. Ének- és zene-szereplésben: Albert Vince, Baky Ferenc, György Endre, Székely András, Székely Károly IV. éves növendékek, Bara Ignác, Incze Antal és Gergely József III. éves növendékek. Szónoki beszéd előadásában: Koncsag Dénes, Vass János IV. éves növendékek.

A jelen tanévben előadott szavatok száma 36

Elnöki megnyitók száma 4

Szabadelőadások száma 18

Szépoltvasások száma 35

Magánjelenetek száma 4

Szónoki beszédek száma 6

Zene- és énekszereplések száma 26

Felolvasások száma 3

Beérkezett összesen 107 dolgozat. Ezek közül próza 52, kötött 50, zenésített 2 és 3 német fordítás.

Kiválóbb munkák: Krassowski Béla IV. éves növendék 1907. október 5-én tartott elnöki megnyitója; november 22-én tartott beszéde, »A gyakori szent áldozás előnyei« című pályamunkája, »Csapszékben«, »Örömeink és fájdalmaink« »M. 2.« című kötött dolgozatai.

Albert Vincze IV. éves növendék, »Őszirozsza szírmok«, »Üzenet«, »Dal«, című kötött dolgozatai.

Bajkó Sándor IV. éves növendék »Gondolatok« című dolgozata.

Áfra Tamás IV. éves növendék, br. Kemény Zsigmond »Özvegy és leánya« című regény ismertetése.

Baky Ferenc IV. éves növendék, »Két szomszédvár jellemzése« című dolgozata.

Vass János IV. éves növendék, »Szatira« című kötött dolgozata.

Becze Elek III. éves növendék, »Március 15« című költeménye.

Kacsó Gáspár III. éves növendék, »Csalfa szerelem«, »Halottak napja« és »Dal« című kötött dolgozatai.

Szabó Béla III. éves növendék, »Petőfihez«, »Szűz Máriához« című költeményei.

Salló Bénéám III. éves növendéknek Vörösmarty »Gondolatok a könyvtárban című költemény ismertetése a költő életének rövid vázlatával« című prózai dolgozata.

Györfi Ignác II. éves növendék, br. Eötvös József »Falu jegyzője« című regény ismertetése.

Szántó Ádám II. éves növendék »Halottak napja« című dolgozata.

Kalivoda Kálmán I. éves növendék, »Miért szeressük nyelvünket« című dolgozata.

A kör vagyona: Az ifjusági könyvtár, az önképzőköri ének- és zenetár (hangszerek). A kör pénzbeli vagyona jelenleg 60 korona.

Az egyesület az idén a következő lapokat járatta: »Uj Idők«, »Magyarország«, »Csíki Lapok«, »Kakas Márton«, ingyen küldötték a Néptanítók Lapját. Olvasta még a kör az Alkotmányt és a Közművelődést.

Tájékoztatásul közöljük az első rendesgyűlés tárgysorozatát:

1. Szerepel az énekkar.

2. Elnöki megnyitó; tartja: Krassowski Béla IV. é. n.

3. Jegyzőkönyv és a kör alapszabályainak felolvasása.

4. Szaval: Csíki Gyula I. éves növendék, ism. és bír.

Balázs Ferenc IV. éves növendék.

5. Szépolvasást tartanak: Máthé Albert I., Mátyás József II., Orbán István III. és Ábrahám Árpád IV. éves növendékek.

6. Hegedű triót játszanak: Albert Vince, Baky Ferenc és Székely Károly IV. éves növendékek.

7. Szaval: Réthy József II. éves növendék. Ismerteti és bírálja: Mihály Gergely IV. éves növendék.

8. Szólót énekel: Székely András IV. éves növendék. Harmoniumon kíséri Mihály Gergely IV. éves növendék.

9. Szabadelőadást tart: Orbán István III. éves növendék.

10. A kör ügyeinek elintézése.

11. Szónoki beszédet mond: Vass János IV. éves növ.

12. Szaval: Fehérvári Kornél III. éves növendék. Ismerteti és bírálja Albert Vince IV. éves növendék.

13. Szabadelőadást tart: Szabó Lajos IV. éves növ.

14. Hegedű szólót játszik: Albert Vince IV. éves növ.

15. Szaval: Beke Gábor IV. éves növendék. Ismerteti és bírálja: Koncsag Dénes IV. éves növendék.

16. Monológot ad elő: Bara Ignác III. éves növendék.

1908. március 14-én nyilvános diszgyűlést tartott a kör a következő műsorral:

1. Hunyadi nyitány, Erkelről, előadja az ifjúsági zenekar.

2. Ünnepi felolvasást tart: Krasowski Gy. Béla IV. é. n.

3. Honfidal, énekli az ifjúsági énekkar.

4. Nemzeti dal, Petőfi Sándortól, szavalja: Beke Gábor IV. éves növendék.

5. Kurucdal, játsza a zenekar.

6. Alkalmi felolvasást tart: Szabó Béla II. éves növ.

7. Nemzetidal, énekli az énekkar.

8. Márciusi eskü, Ábrányi Emilről, szavalja: Bajkó Sándor IV. éves növendék.

9. Népdalok, játsza a zenekar.

10. Hymnus, uniszónó.

Szent Cecilia, az intézet védőszentjének ünnepét nyilvános diszgyűléssel ünnepelte meg az intézet.

Az ünnepély műsora a következő:

Délelőtt 10 órakor szentmise hallgatás.

Délelőtt 11 órakor az ünnep kezdete.

1. Nyitány, előadja az ifjúsági zenekar.

2. Ünnepi beszéd Szent Ceciliáról, tartja: Krassowski Béla önképzőköri elnök.

3. Ének Szent Ceciliáról, előadja az ifjúsági énekkar.

4. »A celli búcsu« című melodráma, szövegét előadja Krassowsky Béla IV. éves növendék, zenéjét Székely András IV. éves növendék.

5. Kurucdalok, játsza az ifjúsági zenekar.

6. »Fekete eb« című költeményt szavalja Beke Gábor IV. éves növendék.

7. Ünnepi felolvasás Szent Erzsébetről, tartja: Bajkó Sándor IV. éves növendék.

8. Ének Szent Imréről, előadja az ifjúsági énekkar.

9. »Magyarország védasszonya« Mindszenti Gedeontól, szavalja: Fehérvári Kornél III. éves növendék.

10. Alkalmi felolvasást tart Koncsag Dénes IV. éves n.

11. Induló, játsza az ifjúsági zenekar.

A könyvtár gyarapodása.

A tanári könyvtár a következő munkákkal gazdagodott

Rózsa levelek, Kiss B. Istvántól; Népmívelés, Bárczy- és Wesztytől; Hazai ipari beszerzési források mutatója. A cimbalom története, Schunda V. Józseftől; Magyarország tiszti cím- és névtára, XXVII. évf. A könyvtárban összesen 484 kötet könyv van, melyek közül 113 neveléstudományi, 123 történet- és földrajzi, 74 irodalmi, 43 természettudományi és 130 másirányú munka.

Szabó István,
könyvtáros.

Az ifjúsági könyvtár ajándékozás és vétel útján a következő művekkel gazdagodott:

»Szavalás művészete«, Vende Ernőtől. »Magyar Mithológia«, Kandra Kabastól. »Szent Erzsébet legendája«. »Szent Erzsébet melodráma«, Demény Dezsőtől. »Sirva Vigadó Nóták« 3 füzet, Hoós Jánostól. »Versek« Földes Zoltántól. (A szerző ajándéka.)

Az ifjúsági könyvtárban összesen van 342 kötet könyv. Könyvtáros egy IV. éves növendék, aki meghatározott időben minden héten ad ki könyvet.

A tanári- és ifjúsági könyvtár öre: Zsögön Zoltán tanár.

STATISZTIKAI KIMUTATÁS.

A tanítójelöltek létszáma, vallása, anyanyelve, előképzettsége, származása és a szülők polgári állása.

Osztály	Tanév végén viseletre nézve										Tiszta számokban százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint				A szülők polg. állása				A növendékek születési éve				Egy órát sem mulasztott	Iskolai órák száma	Iskolai órák száma	Tanítói oklevelet nyert	Kántori oklevelet nyert	Osztályi ismételt	Bennlakó	Kömlakó																				
	Viseletre nézve										Előmenetelre nézve										Csalomgye				A szülők polg. állása				A növendékek születési éve																															
	Viseletre nézve										Előmenetelre nézve										Csalomgye				A szülők polg. állása				A növendékek születési éve																															
	Viseletre nézve										Előmenetelre nézve										Csalomgye				A szülők polg. állása				A növendékek születési éve																															
I.	29	29	29	22	6	1	4	12	11	2	4	13	8	12	4	11	3	7	9	2	6	9	—	—	—	—	—	—	16	3	4	1	2	1	2	11	6	10	2	1	—	7	4	10	5	2	—	28	1	6	23	638	—	—	1	12	17			
II.	14	4	14	1	—	—	—	11	11	2	2	3	4	18	18	2	18	18	3	27	28	4	36	36	—	—	—	—	6	3	—	2	—	—	—	2	9	—	1	1	1	—	4	2	1	1	—	10	1	2	9	388	38	—	—	8	3			
III.	15	2	13	15	—	—	—	15	2	6	4	1	—	2	15	38	6	46	14	4	30	76	1	7	69	—	—	—	9	1	—	1	—	—	1	3	1	9	—	2	4	4	3	—	—	—	—	11	2	5	8	733	—	—	—	10	3			
IV.	21	2	19	21	—	—	—	19	10	9	—	—	—	10	52	84	9	47	55	—	—	—	—	—	—	—	—	9	6	—	—	—	1	1	2	3	3	11	2	1	2	2	6	5	3	—	—	—	—	14	5	4	15	812	—	12	9	2	14	5
Főösszeg	6	2	24	7	6	12	45	8	30	27	7	8	11	30	27	37	5	7	9	7	—	—	—	—	—	—	—	18	25	0	1	2	1	3	17	12	39	4	1	4	5	11	16	14	12	6	3	—	63	9	17	55	2576	38	12	9	3	44	28	

Gyakorlóiskola.

Elemi gyakorlóiskolánknak 5 osztálya van; osztatlan iskola egy tanító vezetése alatt. A tanítás a népiskolai törvény, püspöki tanterv, részletes tanmenet és órarend szerint folyt.

Az iskolai rendtartásban a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr által 1907-ben kiadott népiskolai felvételi és mulasztási naplók, a tanítás anyagát feltüntető osztálynaplók használatnak.

A gyakorlóiskolai növendékek szépen sikerült iskolai ünnepélyt tartottak március hó 15-én, április 11-én, jun. 8-án.

Az iskolaépület külön a tanítóképző-intézettől mintegy két percnyi útat tevő távolságra van. A tanterem elég tágas és kellőleg fel van szerelve.

1.) Az elemi gyakorlóiskolai tanulók névsora és ált. osztályzata.

I. OSZTÁLY.

1. Ambrus Imre jó.	2. Klencsár Gyula elégséges.

II. OSZTÁLY.

1. Balázs József kitünő.	Péter István kitünő.
Gál Kálmán jó.	5. Salamon Imre jeles.
Groszberg Izidor jó.	

III. OSZTÁLY.

1. Bodó Lajos kitünő.	3. Gál József jó.
Bálint János jó.	

IV. OSZTÁLY.

1. Kovács Lajos kitünő.	2. Péter Sándor kitünő.

V. OSZTÁLY.

1. Bartalis János kitünő.	János Károly jó.
Gál Árpád jó.	László Gyula elégséges.
Imre József László jeles.	6. Rancz Lajos jó.

B) Általános osztályzat szerint:

	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	V. oszt.	Összesen
Kitűnő	—	2	1	1	1	5
Jeles	—	1	2	1	1	5
Jó	1	2	—	—	2	5
Elégséges	1	—	—	—	2	3
Elégtelen	—	—	—	—	—	—
Összesen	2	5	3	2	6	18

C) A tanulók által használt tankönyvek.

ABC-és könyv: Mócsy-, Petrovác-, Steinberger-féle II., III. és IV. olvasó: Mócsy-, Petrovác- és Waltertől. Elemi- és Kiskatekizmus: Egri Biblia kisebb gyermekek számára. Biblia. Középkorú gyermekek számára kiadja a Szent-István-Társulat. Nyelvtan: a III. és IV. osztály részére, Nagy Lászlótól. Földrajz: IV. osztály részére Györffy-féle. Cimer. Himnusz.

D) A taneszközök kimutatása.

1. drb. Magyarország fali térképe. 1 drb. Európa fali térképe. 1 drb. Ázsiai fali térképe. 1 drb. Afrikai fali térképe. 1 drb. Palesztina fali térképe. 1 drb. Csíkmegye fali térképe. Fali olvasó táblák: Mócsi-, Petrovácztól. Mozgatható betűk gyűjteménye. 2 drb. Számológép. 1 drb. Orosz és 1 drb. dr. Eben-féle. Bibliai szemléltető kép 60. Természetrajzi ábrák 27 drb. Természettani szemléltető eszközök. Mértékszemléltető. Ásvány-gyűjtemény 100 drb. Történelmi szemléltető képek. 2 drb. nagy tábla. Beszéd- és értgy. szemléltető eszközök 34 drb.

E) A gyakorlóiskolában a tanítás az új tanterv szerint folyt.

I. évfolyam.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Hittan	Neveléstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Természettud.	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Szépírá	Kézimunka	Testgyakorlat	Írásbeli dolg. külföldi
Ambrus Ferenc	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
Apponyi Lajos	2	3	3	1	3	3	4	3	1	2	3	3	4	2	3	2	3	3
Beke Károly	2	3	2	2	2	3	3	3	3	4	3	4	4	3	3	3	4	3
Bocskay Tamás	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	2	2	3	3	3	2	3	3
Bodosi Antal	3	3	3	4	4	4	3	4	3	3	2	3	3	3	3	2	2	4
Burján Lajos	2	3	2	3	3	4	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	2
Csibi Péter	3	4	3	2	4	4	3	4	4	4	2	3	3	3	2	3	4	3
Csiky Gyula	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	2
Fejér Dezső	2	2	1	2	1	1	3	1	1	1	2	2	2	2	2	3	3	1
Gál Gyula	2	3	2	2	2	3	2	4	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2
Gál Sándor	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	3	2	2	2	2	2	2	1
Gál Vilmos	2	2	1	2	2	2	1	3	2	1	2	3	3	3	2	3	3	2
Gáspár János	1	3	2	2	4	4	2	3	4	3	3	1	2	3	2	3	3	2
György Árpád	2	4	3	3	3	4	3	3	2	3	2	3	3	4	3	3	3	3
Kalivoda Kálmán	3	5	3	4	4	4	4	4	5	2	2	2	4	3	3	3	3	3
Kánya Gyula	3	4	4	4	4	3	4	4	3	3	2	3	4	4	3	3	3	4
Krizsevszky Albin	1	2	1	4	2	3	1	2	3	2	2	2	2	2	3	1	1	2
László Árpád	4	3	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2
Madár Imre	3	5	3	4	4	4	4	4	5	4	2	4	4	4	3	3	3	4
Máthé Albert	3	3	3	4	4	4	2	2	2	1	3	1	2	2	2	2	2	3
Péter Imre	3	3	3	3	4	3	3	2	3	2	2	3	3	2	3	3	3	3
Péterfy Gáspár	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3
Rancz Béla	2	3	3	4	3	3	4	4	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3
Salamon Béla	4	5	4	3	4	4	4	4	5	3	2	3	3	4	4	3	3	4
Sólyom Ferenc	2	3	3	4	4	4	3	3	3	4	2	3	3	3	3	1	2	4
Szöke Gergely	3	5	3	4	3	3	5	4	3	3	2	4	4	3	2	3	3	3
Tamási Sándor	3	3	3	3	3	4	1	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Töke Antal	1	3	3	4	4	4	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	3	3
Veress János	2	3	3	3	3	4	3	4	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3

Összesen: 29.

II. évfolyam.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Hittan	Neveléstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Történet	Földrajz	Mennyiségtan	Természetrajz	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Szépíráás	Kézimunka	Testgyakorlat	Írásh.: II. dolg. kiállítás
Béres Ferenc	4	3	2	2	3	3	2	4	4	1	3	3	3	3	2	3	2	3
Györfi Ignác	4	5	3	4	3	4	3	5	5	3	3	2	4	3	2	2	3	2
György Aron	1	2	2	2	3	2	2	3	2	1	3	2	1	2	2	3	3	2
Herink József	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2	3	3
Mátyás József	1	3	3	4	3	4	3	4	4	2	3	2	3	2	2	3	3	3
Réthy József	4	2	3	3	3	3	1	1	1	1	2	3	3	2	3	2	1	2
Simonfy Ferenc	2	3	2	3	4	3	3	4	4	2	3	2	3	3	3	2	1	2
Szántó Ádám	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	3	3	2
Zöld Domokos	3	4	3	3	4	3	3	4	4	2	4	4	4	4	3	3	4	4
Zsigmond Béla	4	5	3	3	4	5	3	4	5	2	4	2	2	4	3	3	3	3
Szabó József ¹⁾	3	5	3	4	4	3	3	5	4	5	3	3	4	1	2	4	4	1

Összesen: 11.

¹⁾ magántanuló.

Kimaradt: Nagy Sándor, Dézsi Dávid, Szabó Elek és Lukács Vince.

III. évfolyam.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Hittan	Neveléstan	Próbatanítás	Magyar nyelv	Német nyelv	Történet	Földrajz	Mennyiségtan	Természettan és vegyt.	Természettan	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Kézimunka	Testgyakorlat	Írásbeli dolg. külfeladja
Bara Ignác	2	3	2	3	3	3	3	2	3	4	3	2	4	1	1	3	2	2	2
Bardocz Pál	4	5	3	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	4	4	3	4	3
Becze Elek	3	3	2	2	3	3	4	3	4	3	2	2	3	4	4	3	3	3	2
Dávid Tamás	2	4	2	3	3	4	4	3	3	2	2	2	3	4	4	4	3	3	3
Fehérvári Kornél	2	4	2	4	3	3	3	1	4	2	4	4	4	3	2	3	2	2	2
Gergely József	2	4	3	3	2	4	3	3	4	4	4	4	3	2	2	3	2	1	3
Incze Antal	3	5	3	3	4	4	4	4	5	5	4	4	3	3	3	4	2	3	3
Kacsó Gáspár	3	2	1	1	3	2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	2
Opra Béla	3	2	2	1	3	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	3	2	3	2
Orbán István	2	4	3	3	3	4	4	2	2	4	4	4	3	2	2	3	2	1	3
Salló Béni	2	5	3	3	4	4	5	4	4	4	4	4	3	3	2	2	3	3	3
Sárpátki János	1	2	1	1	3	2	2	1	1	1	1	1	3	2	2	3	2	2	2
Szabó Béla	1	2	1	1	3	2	2	1	1	4	1	2	3	3	3	1	1	3	2

Összesen: 13.

Kimaradt: Ferenczi István betegség miatt.

Varga János intézetet változtatott.

Anda József szegénység miatt.

IV. évfolyam.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Hiitan	Egészségian	Neveléstan	Próbatanítás	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Alkotmánytan	Mennyiségian	Természettan	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Kézimunka	Testgyakorlat	Írásbeli dolog. kihalakia
Albert Vince	2	3	2	1	3	3	2	3	2	3	3	3	2	2	2	3	3	2	2
Antal Domokos	3	3	2	1	2	4	3	4	2	2	4	4	3	4	3	3	3	3	2
Ábrahám Árpád	3	4	3	3	3	4	4	2	4	4	4	4	4	2	3	3	3	3	3
Áfra Tamás	2	2	1	1	1	2	2	3	1	1	1	1	2	3	2	3	3	1	2
Bajkó Sándor	2	2	1	2	3	2	2	2	2	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2
Balázs Ferenc	3	3	3	2	2	3	3	4	3	3	2	2	2	3	2	3	3	3	3
Beke Gábor	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	2
Gegő Imre	2	3	2	2	2	3	4	4	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3
György András	3	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	1	1	3	3	3	3
Györkovács Béla	3	5	3	3	4	4	5	4	5	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4
Koncsag Dénes	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	3	3	3	2	3	3	2
Krassowszki Béla	3	3	3	2	3	3	2	3	3	4	3	4	4	2	2	2	3	1	2
Lajos István ¹⁾	3	4	2	1	2	3	4	4	4	4	4	4	3	2	3	3	3	3	3
Nika Ferenc	2	4	2	1	4	3	4	4	4	4	4	4	2	3	3	3	3	1	2
Péterfi Jenő	2	4	3	2	3	3	4	4	3	3	4	4	2	3	3	3	3	3	3
Szabó Lajos	2	3	2	1	1	3	3	4	1	1	4	4	2	3	3	3	3	3	3
Székely András	3	5	3	2	4	5	5	4	4	4	5	5	3	1	2	4	3	4	4
Székely Károly	3	4	3	1	4	4	3	4	3	3	4	4	3	1	2	3	3	3	3
Vass János	2	2	1	2	1	3	2	2	1	1	3	2	2	3	3	2	3	3	2

Összesen: 19.

¹⁾ ismétlő.

Meghalt: Baky Ferenc.

Tanítóképesítés.

Tanképesítői neveléstanai tételek.

Magyar nyelvi értekezés.

Az oktatás kifejtő és közlő tanalakjának használata.

Németből.

Der Hirtenknabe.

Tanképesítői írásbeli feladatok a geometriából.

1. Valamely trapézban az egyik egyenközű oldal 3 cm.-el hosszabb a másiknál, a magasság e két oldal összegének fele. Mekkora az egyközű oldalak s a magasság, ha a trapéz területe 7.75 cm^2 -el kisebb a rövidebb egyközű oldal fölé szerkeszthető négyzet kétszeres területénél?

2. Egy réten a szénatermés 25 kúpba van összerakva. A kúpok átmérője az alapon átlag 3 m., magasságuk 5 m. Mennyit ér e rét szénatermése, ha a szén súlya m^3 -ként 40 klgr., s ha métermázsánsként 8 koronát számítunk?

3. Egy számtani haladvány első tagja 1.8, különbsége 2, tagjainak száma 10. Mily nagy azon egyenszárú háromszög területe, melynek alapja — méterekben kifejezve, — e számtani sor összege, oldala pedig 9-el kisebb, mint a sor utolsó tagjának 5-szöröse?

4. Mi az ára egy csonkagúla alakjára kifaragott fatörzsnek, ha hossza 9 m., a négyzet alakú alaplap egyik éle 0.5 m., a kis alap éle 0.4 m. és ha egy m^3 fa 16 koronába kerül?

Rajz.

Egy szék ábrázolása természet után.

Szépírás.

Szabadon választott magyar és német szövegnek leírása folyóírással.

Az írásbelieket a szaktanárok megbírálván a folyó év május hó 30-án tartott értekezleten kölcsönösen tudomást szereztek maguknak azokról, igazgató az összes írásbelieket

megküldötte a bizottság tagjainak. Június 15-én tartotta mélt. Kovács Lajos kanonok, praelatus, főtanfelügyelő az értekezletet, melyen megjelent az erd. róm. kath. státus mélt. igazgatótanács képviselője: Mikó Bálint őexcellenciája; dr. Balló István kir. tanfelügyelő és az egész tanári kar.

Az írásbeliek eredménye a következőleg állapítottat meg: A neveléstani dolgozatot kitűnően oldotta meg 2: Áfra Tamás, Koncsag Dénes. Jelesen 8: Albert Vince, Bajkó Sándor, Beke Gábor, Gegő Imre, Krassowszki Gyula, Péterfy Jenő, Székely Károly, Vass János. Jól 6: Antal Domokos, Ábrahám Árpád, Balázs Ferenc, György András, Lajos István, Szabó Lajos. Elégségesen 3: Nika Ferenc, Pál Béla, Sáska Kristóf.

A német dolgozatot jelesen oldotta meg 4: Ábrahám Árpád, Beke Gábor, Krassowszki Gyula, Vass János. Jól 6: Albert Vince, Antal Domokos, Áfra Tamás, Bajkó Sándor, György András, Koncsag Dénes. Elégségesen 7: Gegő Imre, Lajos István, Nika Ferenc, Péterfy Jenő, Sáska Kristóf, Szabó Lajos, Székely Károly. Elégtelen 2: Balázs Ferenc, Pál Béla.

A mértani dolgozatot kitűnően oldotta meg 3: Áfra Tamás, Bajkó Sándor, Beke Gábor. Jól 1: Koncsag Dénes. Elégségesen 7: Albert Vince, György András, Krassowszki Gyula, Nika Ferenc, Péterfy Jenő, Sáska Kristóf, Székely Károly. Elégtelen 8: Antal Domokos, Ábrahám Árpád, Balázs Ferenc, Gegő Imre, Lajos István, Pál Béla, Vass János.

A rajzolásból jeles 8: Albert Vince, Koncsag Dénes, Antal Domokos, Ábrahám Árpád, Áfra Tamás, Bajkó Sándor, Beke Gábor, Krassowszki Gyula. Jó 6: Balázs Ferenc, Gegő Imre, György András, Szabó Lajos, Székely Károly, Vass János. Elégségesen 5: Lajos István, Nika Ferenc, Pál Béla, Péterfy Jenő, Sáska Kristóf.

Szépírásból kitűnő 5: Áfra Tamás, Bajkó Sándor, Beke Gábor, Krassowszki Gyula, Péterfy Jenő. Jeles 6: Albert Vince, Antal Domokos, Ábrahám Árpád, Koncsag Dénes, Nika Ferenc, Székely Károly. Jó 6: Balázs Ferenc, Gegő Imre, György András, Lajos István, Szabó Lajos, Vass János. Elégséges 2: Pál Béla, Sáska Kristóf.

A neveléstani dolgozatot magyar nyelvi szempontból kitűnően megfejtette 1: Krassowszki Gyula. Jelesen 7: Albert

Vince, Antal Domokos, Áfra Tamás, Bajkó Sándor, Beke Gábor, György András, Vass János. Jól 6: Ábrahám Árpád, Balázs Ferenc, Gegő Imre, Koncsag Dénes, Péterfy Jenő, Székely Károly. Elégségesen 4: Lajos István, Nika Ferenc, Sáska Kristóf, Szabó Lajos. Elégtelenül 1: Pál Béla.

Ezek alapján a vizsgáló bizottság az írásbeli vizsgákat kiállott 18 tanítójelöltet szóbeli tanképesítőre bocsátotta.

A szóbeli tanképesítő a főtanfelügyelő elnöklete alatt s a státus képviselője, a kir. tanfelügyelő, a tanári kar jelenlétében június 15., 16., 17. és 19-ik napján folyt le. Június 19-én a d. e. órákban a vizsgák véget értek. A tanári kar osztályozó értekezletre gyűlt össze és tárgyilagos szigorral állapította meg a végleges osztályzatokat, bevezette az anyakönyvbe és ennek alapján állította ki a 12 jelölt számára a tanítói oklevelet. Oklevelet nyertek:

Albert Vince,	Gegő Imre,
Antal Domokos,	Koncsag Dénes,
Áfra Tamás,	Krassowszki Gyula,
Bajkó Sándor,	Szabó Lajos,
Balázs Ferenc,	Székely Károly,
Beke Gábor,	Vass János.

Javítóra utasítottak: Ábrahám Árpád, György András, Lajos István, Nika Ferenc, Péterfy Jenő, Sáska Kristóf folyó évi szeptember 5-ére.

Tanképesítői gyakorlati tanítás tételei.

1. A »h« hangjának és jelének ismertetése. I. osztály. Nika Ferenc.

2. A 3. 4. szám egyedül való tárgyalása. I. osztály. Antal Domokos.

3. Szemléltesse a palatáblát, palavesszőt beszéd- és értelemgyakorlati alapon. I. osztály. Ábrahám Árpád.

4. »Mózes«. Bibliai tanítás a II. osztályban.

5. »Názáreti fiúk«. Verstárgyalás a II. osztályban. Koncsag Dénes.

6. Ismertesse a fecskét beszéd- és értelemgyakorlati alapon. II. osztály. Lajos István.

7. Számolás a 30—40 körében. II. osztály. Krassowszki Gyula.

8. »Harmadik ágazat«. Káté tanítás a III. osztályban.

9. »Jön Rákóczi hazafelé«. Verstárgyalás a III. osztályban. Vas János.

10. Csikcsicsó és Madéfalva községek földrajzi ismertetése. III. osztály. Székely Károly.

11. Az Isten negyedik parancsa. Káté tanítás a IV. osztályban. Áfra Tamás.

12. »A tatárpusztítás«. Olvasmánytárgyalás a IV. osztályban. Gegő Imre.

13. Az eredményhatározóval bővített mondat. IV. oszt. Balázs Ferenc.

14. Az északkeleti felföld kegyei és vizei. IV. osztály. Szabó Lajos.

15. »Az Oltáriszentség«. Káté tanítás az V. osztályban. Bajkó Sándor.

16. Oroszország földrajzi ismertetése. V. osztály. Beke Gábor.

17. A nyugtatvány tanítása. V. osztály.

18. Tornatanítás botgyakorlatokkal. V. osztály. Sáska Kristóf.

19. »Zálogát adtd oh Jézus«, szövege és dallama. György András.

20. »Az oszthatóság«. Természettani tanítás az V. osztályban. Albert Vince.

21. »A magyar állam alkotmánya«. Alkotmánytani tanítás az V. osztályban.

22. Ismertesse meg V-ik osztályos növendékeivel a szarvast. Péterfi Jenő.

1908. június havában képesített tanítók érdemjegyei.

A tanítójelölt neve		Hir- és erkölcsen	Nevelés és nev. tört.	Okf. módszert., szerv.-t.	Magyar nyelv és irod.	Német nyelv	Hazai és egyetemes tört.	Hazai alkotmány	Földrajz	Mennyiség	Természetrajz és vegyt.	Természettan	Gazdaságtan-háztartást.	Rajz	Szépírtás	Ének	Zene	Testgyakorlat	Próbatanítás
	Albert Vince	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Antal Domokos	3	2	2	2	3	1	2	3	3	3	3	3	2	2	4	3	3	3
	Ábrahám Árpád	4	4	4	4	2	4	5	4	4	4	5	4	2	2	2	3	3	4
	Áfra Tamás	1	2	2	2	3	3	2	1	1	1	2	3	2	1	2	2	1	1
5	Bajkó Sándor	1	3	2	2	3	2	2	3	2	2	1	3	2	1	4	3	3	2
	Balázs Ferenc	2	3	2	3	4	4	2	3	3	2	2	3	3	3	2	2	3	4
	Beke Gábor	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1	2	3	3	2
	Gegő Imre	2	2	2	3	4	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	4	3	3
	György András	3	4	3	3	3	5	4	3	3	4	4	3	3	3	2	1	3	3
10	Koncsag Dénes	1	1	1	2	3	2	1	1	2	2	1	1	2	2	2	3	3	2
	Krassowszki Gy.	3	3	3	3	2	3	3	3	4	4	4	3	2	1	2	2	3	4
	Lajos István	3	3	3	4	4	5	4	3	5	3	3	3	4	3	3	2	3	3
	Nika Ferenc	3	4	4	4	4	4	4	4	5	4	3	3	4	2	3	4	1	3
	Pál Béla ¹⁾																		
15	Péterfy Jenő	4	3	4	5	4	4	4	5	4	3	4	4	4	1	3	3	3	3
	Sáska Kristóf	2	4	4	5	4	4	4	3	4	3	5	4	4	4	3	3	3	4
	Szabó István L.	2	2	1	3	4	1	1	2	4	2	1	3	3	3	3	3	3	2
	Székely Károly	3	3	2	4	4	2	2	3	3	4	4	3	3	2	1	1	3	3
	Vass János	1	1	1	1	2	1	1	1	3	2	1	3	3	3	3	3	3	2

¹⁾ Egy évi újra készülésre utasított.

Kitünő kántori oklevelet nyert: György András, Kabdebó
Kálmán és Székely András.
Jeles Krassowszki Gyula és Székely Károly.

Jó Albert Vince, Beke Gábor,
Balázs Ferencz, Szabó Lajos,
Tuzson János, Rusz János,
Ilyés András.

Elégséges » » » Koncsag Dénes.

Elégtelenül vizsgáztak: Simonfi Ágoston és Nagy Lajos.

Visszaléptek: Antal Domokos, Péterfy Jenő és Lajos István.

A használt érdemjegyek magyarázata.

A magaviselet jelzésére: 1 — példás, 2 — dicséretes,
3 — jó, 4 — szabályszerű, 5 — rossz.

A szorgalom jelzésére: 1 — ernyedetlen, 2 — kitartó,
3 — kellő, 4 — változó, 5 — semmi.

Az előmenetel jelzésére: 1 — kitünő, 2 — jeles, 3 — jó,
4 — elégséges, 5 — elégtelen.

Az írásbeli dolgozatok külső alakjának jelzésére: 1 — szép,
2 — csinos, 3 — rendes, 4 — rendetlen.

Szükséges tudnivaló az 1908—1909. tanévre.

A csíksomlyói tanítóképző növendékeit az illem és fegyelmi szabályok a szünidő alatt is kötelezvének: bárhol töltések a szünidőt, köteleztetnek a helybeli plébános uraknak magukat bemutatni, a szentmise-áldozaton és vecsernyén megjelenni, július 19-én és augusztus 15-én szent gyónást végezni szabadon választott gyóntatónak és az Oltáriszentséghez járulni.

A jövő tanévre való beíratások szeptember 1-én lesznek az intézet igazgatóságánál.

Iskolapénzt minden növendék a beíratás napján előre köteles fizetni; 20 koronát tandíj, értesítő és a tanárok nyugdíj alapjának javára, 2 koronát előre a kézimunkára és fűtésre 6 koronát fizetnek a bennlakók.

A tanítóképző **I. osztályára jelentkező növendékek augusztus 31-én** a felvétel idejére a következő okmányokkal kötelesek magukat ellátni:

1. Keresztlevéllel, mely szerint 14-ik életévüket betöltötték.

2. Iskolai bizonyítvánnyal, mely szerint a gimnázium IV., reál- vagy polgári iskola IV. osztályát, vagy a felső-népiskolát sikerrel elvégezték.

3. Orvosi bizonyítvánnyal, hogy a tanítói pályára alkalmasak.

4. Községi előljárói bizonyítvánnyal, hogy a szülők képesek a taníttatás költségeit fizetni.

Magántanulóknál az említett 4 okmányon kívül gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úr Őexcellenciájához címzett kérelem az igazgatósághoz terjesztendő be.

Augusztus 29-én és 31-én fognak a javító és magánvizsgák megtartatni.

Augusztus 27-én d. e. 8 órakor tanári értekezlet.

A magánvizsgákért fizetendő díj: az I. osztályban 30 korona, a II. osztályban 34 korona és a III. osztályban 36 korona.

A tanképesítésnél fizetendő díj: magántanulók és más intézeteknél végzett tanítójelöltek fizetnek 40 koronát; rendes tanulók és intézetünkben végzettek 20 koronát; oklevél és bizonyítványért 2 koronát.

Javító tanképesítő lesz szeptember hó 5-én.

Szeptember 4-én reggel 8 órakor ünnepélyes »Veni Sancte«, törvényolvasás, az előadások megkezdése.

Az internátusba felveendő tanulók szülői kéretnek, hogy *minden hónap 1-ére* az internátusi növendékekért az étkezési 19 korona 20 fillér díjat postán küldjék az élelmező nevére, ellenesetben a növendék tartozik az intézetet elhagyni a főhatósági és min. 1748—1905. számú rendelet értelmében.

□ NYOMATOTT CSIKSZEREDÁBAN □
SZVOBODA JÓZSEF KÖNYVSZÁJTÓJÁN